

TABLE OF CONTENTS/TABL CYNNWYS

RESPONDANT/ATEBWR	ORGANISATION/SEFYDLIAD	PAGE/TUDALEN
71. Huw Roberts	Uwchddarlithydd	2
77. Garem Jackson	Cyngor Gwynedd Council	8
78. Gwyndaf Jones	Cyngor Gwynedd Council	14
108. Gwen Lloyd Evans	Cyngor Gwynedd Council	21
109. Gareth Payne	Anglesey County Council	27
134. Arwel George	CYDAG	35
138. Penri Williams	Dathlu'r Gymraeg	42
141. Dr Elin Walker Jones	Betsi Cadwallader Health Board	42
165. Sian Owen	Mudiad Meithrin	49
174. Rebecca Williams	UCAC	63
175. Meri Huws	Comisiynydd y Gymraeg	74
181. Ceri Owen	RHAG	79
186. ANHYSBYS		87
201. Elin Wyn	Dyrfofol I'r Iaith	94
206.	Cwmdeithas yr Iaith Gymraeg	103

ALN071: **Huw Roberts**
Uwchddarlithydd

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

- a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

- b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 3 – Cod ymarfer newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai cod ymarfer newydd ar ADY gynnwys gofynion gorfodol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, byrddau iechyd lleol a'r tribiwnlys weithredu'n unol â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrrff eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw ddulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apêl i dribiwnlys?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
--------	-------------------------------------	-----------	--------------------------	---------------------------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Mae'r sylwadau canlynol yn berthnasol i'r holl rannau yn y Papur Gwyn. Nid yw'n glir o gwbl sut y gweithredir y cyfan yn ymarferol os ydym i ateb gofynion yr iaith Gymraeg. Mae hyn yn arbennig o wir parthed gweithio gyda gwasanaethau iechyd a chymdeithasol gan ofalu fod personel sy'n gallu gweithredu, asesu a darparu yn yr iaith ar gael. Rhoddir pwyslais ar y gefnogaeth i ddatrys problemau a all arwain at Dribiwlys. Yma eto rhaid gofalu personel addas a chysondeb gweithredu traws Gymru gyda chefnogaeth gyllidol i gael y safon orau o gefnogaeth. Mae llawer o ddibynniaeth ar y tDrydedd Sector yma sy'n gweithredu yn ol grantiau a haelioni ALL.

Nid yw'n glir sut y mae gweithredu Strategaeth Yr Iaith Gymraeg y Llywodraeth yn glir i mi gan nad oes gwybodaeth gyfredol o anghenion ar gyfer datblygu personel ar bob lefel yn cael ei weithredu ar hyn o bryd. Dim ond targedau ar gyfer gweithredu a geir.

Gwnaed ymchwil manwl gan Fwrdd yr Iaith yn 2001 sef 'Cydnabod Angen' a nododd holl anghenion ar gyfer datblygu darpariaeth ADY drwy'r Gymraeg yn cynnwys y problemau a fodolir o hyd parthed Therapi Lleferydd. Dylid yn sicr ochr yn ochr a gweithredu'r strategaeth newydd greu peirianwaith i wirio anghenion y Gymraeg mewn cysylltiad a phob adran o'r Papur Gwyn.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddiennw, ticiwch yma:

ALN077: **Garem Jackson**
 Cyngor Gwynedd Council

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytuno - ond oherwydd y defnydd eang eisoes o'r term ADY, mar peryg i hyn greu dryswch. Bydd angen digon o wybodaeth i egluro'r defnydd o'r term, a'r hyn sy'n cael ei eithrio

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Angen mwy o eglurder o ran y ffin/ terfyn 25 oed, y diffiniad o hyfforddiant. O'r cynigion mae'n ymddangos y bydd Addysg UWch yn cael ei eithrio?
Angen canllawiau ar gyfer sicrhau cyd weithrediad efo'r gweithwyr proffesiynol sydd yn gweithio efo'r plant cyn a thu hwnt i oed ysgol.
Ai'r Cod ymarfer newydd fydd yn gorfodi hyn?

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

- a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

- b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

<p>Cytuno efo'r egwyddor ond a fydd angen i'r Awdurdod Lleol bennu meini prawf ar gyfer CDU fel arweiniad i'r ysgolion, yntau a fydd Llywodraeth Cymru yn gwneud hyn? Dylai CDU sicrhau cyfleon i greu cysondeb ac i arbed rhieni rhag gorfod 'brwydro' am ddatganiad er mwyn cael sicrwydd statudol/ cyfreithiol i sicrhau y ddarpariaeth gywir i'w plentyn. Dylai hyn sicrhau gwell cysondeb, a gwella'r trosglwyddo rhwng y cyfnodau addysgol gwahanol.</p>
--

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

<p>Wedi gobeithio y byddai mwy o rym i orfodi asiantaethau eraill yn enwedig lechyd i gymryd mwy o gyfrifoldebau yn y maes yma. Mae'n anelwig yn y cynigion sut y bydd posib 'gorfodi'r' gwasanaethau eraill i gyflawni'r hyn sydd wedi'i gytuno yn y CDU. Mae'r angen i adolygu yn amlwg ond a fydd mwy o adnoddau ar gael i sicrhau hyn?</p>
--

Cwestiwn 3 – Cod ymarfer newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai cod ymarfer newydd ar ADY gynnwys gofynion gorfodol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, byrddau iechyd lleol a'r tribiwnlys weithredu'n unol â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytuno'n gryf, ond ddim yn siwr sut y bydd gweithredu'r gofynion gorfodol yma os yw'r atebolrwydd statudol i gyd yn disgyn ar yr Awdurdod Lleol. Byddai'r symudiad positif yma eto yn sicrhau cysondeb o ran dulliau darparu a chyfathrebu sydd ar hyn o bryd yn gymleth i unigolion a rhieni. Dylid sicrhau drwy'r Cod Ymarfer drefn benodol ar gyfer cysoni gweithrediad y 3ydd sector a'r asiantaethau. Mae'n bwysig fod y Cod Ymarfer yma yn cael ei ryddhau yn fuan ar gyfer ymgynghoriad. Yma mae'r manylion ar gyfer gweithrediad y ddeddfwriaeth.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyfrif eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Byddai hyn yn sicrhau cysondeb ac atebolrwydd a gwell dilyniant a throsglwyddo o un sefydliad i'r llall heb yr angen i ail asesu ayyb. Gellid dadlau y byddai hyn yn fuddiol ar gyfer Addysg Uwch hefyd gan y gwelir yno ddefnydd o ddulliau gwahanol o asesu gan asiantaethau preifat sydd yn gallu 'adnabod' cyflyrau am y tro cyntaf!

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Gweler sylwadau i C4 ac yn ogystal yr angen am well eglurder. Bydd angen sicrwydd y bydd cyllid ac adnoddau ar gael ar gyfer hyn ynghyd ag arweiniad ynglyn a'r hyn sy'n ddisgwyliedig
--

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytuno, angen sicrhau safon a chysondeb ac ehangu ar y drefniadaeth gyfredol ar gyfer plant a phobl ifanc mewn gofal (LAC)
--

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytuno'n gryf, ond yn bryderus o ran grym/ statws "bod yn ofynnol" - sut fydd hyn yn gweithio yn ymarferol. Angen canllawiau clir

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw ddulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Oes gobeithio? sicrwydd ariannol/ adnoddau a dull o sicrhau atebolrwydd. Bydd parodrwydd i gyd weithio a bod yn gwbl agored yn greiddiol i hyn

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

bydd hyn yn osgoi dyblygu

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Hyn eisoes yn bodoli ac yn greiddiol, drwy rannu digon o wybodaeth a chynnig digon o gyfleon i drafod dylai osgoi yr angen i orfod mynd ag achosion i'r tribiwnlys

- b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apêl i dribiwnlys?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

o wneud hyn gobeithio bydd rhieni yn fwy ymwybodol o'u hawliau o'r dechrau. Bydd angen fodd bynnag sicrhau digon o gyfathrebu a chyfleon i fod yn rhan o'r holl gynllunio - rhieni wedyn yn gweld nad oes 'angen' cael datganiad i sicrhau'r hawliau hyn

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Oblygiadau hyn yn golygu rôl allweddol ychwanegol i fonitro ac adolygu - a fydd mwy o adnoddau ar gael i'r awdurdodau lleol i sicrhau gwireddu hyn?

A fydd meini prawf cenedlaethol yn cael eu darparu?

Angen canllawiau cenedlaethol o ran gwireddu cynllun gweithredu y CDU i sicrhau fod pob asiantaeth yn cyfrannu

Angen sicrhau na fydd gormod o oedi cyn cyhoeddi'r Cod Ymarfer, er mwyn i Awdurdodau Lleol fedru cynllunio a pharatoi ar gyfer y newidiadau. Angen sicrhau y bydd digon o ymgysylltu ac ymgynghori ynglŷn a'u cynnwys, yn enwedig yng Ngogledd Cymru

A fydd arweiniad cenedlaethol o ran dyrannu cyllid ADY?

A fydd system electroneg 'ar lein' i gofnodi'r CDU er mwyn hwyluso'r holl broses.

Angen system genedlaethol tracio cynnydd ADY er mwyn sicrhau monitro'r CDU

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwrwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddiennw, ticiwch yma:

Ymhellach i'r hyn a nodir ar y ffurflen ymgynghori, hoffwn ychwanegu'r pwyntiau a chwestiwn canlynol ar gyfer ystyriaeth:

1. Dylid trafod yr angen am system dracio genedlaethol a fyddai'n hwyluso gwaith ysgolion ac awdurdodau mewn perthynas â gofynion a goblygiadau'r newidiadau arfaethedig i'r ddeddfwriaeth.
2. Dylid rhoi ystyriaeth i'r rhwystredigaethau hanesyddol o geisio gweithio a chynllunio'n aml asiantaethol.
3. A oes cyfleoedd is- ranbarthol i gyd weithio, ac a fydd arweiniad cenedlaethol ynglŷn â hyn?

ALN078: Gwyndaf Jones
Cyngor Gwynedd Council

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Ni allaf gredu fod mabwysiadu termau newydd yn mynd i wneud llawer iawn o wahaniaeth yn enwedig o gofio ein bod yn defnyddio 'Anawsterau Dysgu Ychwanegol' yma yng Ngwynedd yn barod.

Does dim cyfeiriad at y defnydd o iaith yn y ddogfen a bod gan unigolion yr hawl i dderbyn dogfennaeth yn y Gymraeg yn ogystal ag yn y Saesneg.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Credaf fod y ddelfryd yn un i'w chanmol.

Serch hynny, o sylweddoli fod adnoddau mor brin ni allaf weld sut mae'r gwasanaeth oedolion yn benodol yn mynd i gyflwyno'r ddarpariaeth fel yr awgryma'r ddeddf. Sut mae disgwyl i broffesiynau gymryd mwy o gyfrifoldeb h.y. 18-25 oed heb adnoddau ychwanegol e.e. Dim gwasanaeth OT paediatrig 18+ . Golyga hyn mai dim ond dyfrio y gwasanaeth presennol fydd yn bosibl.

Ni allaf weld unrhyw gyfeiriad at fudiadau fel Cefnogi Cynnar yn y ddeddf nac ychwaith gyfeiriad at y Blynnyddoedd Cynnar o ran addysg cyn ysgol. Mae hyn yn gwneud y papur gwyn edrych yn arwynebol iawn.

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

- a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

- b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Gan fod y 'datganiad' i bob pwrpas yn ddogfen gyfreithiol rhaid cwestiynu os

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

fydd y CDU yn derbyn yr un statws. Pryder amlwg iawn yw'r cwestiwn pwy fydd yn arwain ar lunio'r Cynllun. Ni ragwelir y bydd proffesiynau unigol yn awyddus i arwain gan ystyried fod amser ac adnoddau mor brin. Credaf y bydd hyn yn arbennig o berthnasol ar gyfer y plant hynny sydd ag anawsterau dwys ac chymleth.

Ni chredaf chwaith y bydd un cyd-gysylltydd rhanbarthol / dalgylchol yn mynd i allu cadw i fyny efo diweddarau nifer helaeth o gynlluniau o gofio fod cynifer o broffesiynau / asiantaethau unigol yn gweithredu ar ran y plant /pobl ieuainc.

Credaf fod y ddarpariaeth bresennol ar draws y sbectrwm addysg arbennig / anawsterau dysgu ychwanegol yn gwahaniaethu yn dda ar gyfer plant efo gwahanol anhwylderau. Mae'r system wedi ei mireinio dros ddau ddegawd i'r hyn a gyflwynir heddiw. Mae'n annod iawn gweld bod bob proffesiwn ar draws addysg, gwasanaethau cymdeithasol ac iechyd yn mynd i allu creu cynllun gwell i'r hyn sydd gennym ni heddiw - o gofio fod llawer iawn o weithwyr yn gweithio'n rhan maser ac o bryd i'w gilydd naill ai yn sal neu ar wyliau.

Credaf y byddai'n well diwygio ychydig ar y system bresennol fel nad yw'r broses o fynd drwy asesiad statudol mor fiwrocraidd.

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Unwaith eto mae'r egwyddor yma yn rhesymol ond o fod yn gweithio i wasanaeth aml-asiantaethol ar hyn o bryd credaf mai nid tasg hawdd yw'r broses o rannu gwybodaeth rhwng proffesiynau wrth lunio'r cynlluniau. Un problem amlwg iawn fydd cyfarfod goblygiadau'r ddeddf rhannu gwybodaeth.

Cwestiwn 3 – Cod ymarfer newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai cod ymarfer newydd ar ADY gynnwys gofynion gorfodol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, byrddau iechyd lleol a'r tribiwnlys weithredu'n unol â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae'r Papur Gwyn yn awgrymu mai canllaw fydd y Cod Ymarfer. Oni ddylid fod y Cod Ymarfer yn statudol er mwyn sicrhau fod pawb yn dilyn yr un trywydd wrth weithredu'r ddeddf.

b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrff eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Fel gwasanaeth sy'n gweithredu'n aml-asiantaethol rydym yn gweld budd amlwg o ddilyn yr egwyddor hwn o weithio. Serch hynny, mae'n hanfodol bwysig fod yr holl bartneriaid yn llwyddo i fuddsoddi adnoddau priodol i'r gwaith boed hynny yn adnoddau dynol neu ariannol, er mwyn sicrhau llwyddiant. Mae dod a phobl at eu gilydd i gyfarfodydd ar bobl lefel yn fuddsoddiad amlwg. Mae cyfarfodydd aml-asiantaethol llwyddiannus yn aml yn golygu mewnbwn gan amryw o unigolion ar draws y proffesiynnau sy'n gofyn am baratoi trylwyr o flaen llaw.

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw ddulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Does dim cyfeiriad at asesu o gwbl yn y Ppaar Gwyn fel ag y mae o ar hyn o bryd. Credaf ei fod o'n bwysig fod y Cod Ymarfer yn arwain yn hyn o beth er mwyn rhoi canllaw pendant o ran beth sy'n ddisgwyliedig.

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Unwaith eto ni ellir anghytuno efo'r egwyddor hwn ond ni allaf weld sut mae'r un cynllun unigol yn mynd i fod mor gynhwysfawr â'r hyn a ddarperir ar hyn o bryd. Gan fod cyfeiriadau plant mewn gofal mor niferus bydd y dasg o sefydlu a diweddarau'r CDU yn dasg heriol ofnadwy. Oni ychwanegir at y gweithlu ni allaf weld fod neb o'r proffesiynau presennol efo'r capasiti i wneud y gwaith ychwanegol o uno'r cynlluniau.

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Protocol mewn bod eisoes mae'n debyg

b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apêl i dribiwnlys?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Gweler cwestiwn 9a

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Gweler cwestiwn 9a

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Er bod rhaid cydnabod nad oes modd rhoi holl fanylion y ddeddf yn y Papur Gwyn mae'n rhaid datgan mai arwynebol iawn yw'r manylion a ddarperir. Mae'n bwysig bod manylion am yr isod yn rhan annatod o'r ddeddf;-

(a) Does dim cyfeiriad o gwbl at hyfforddi staff yn y Papur Gwyn.

(b) Moel iawn yw'r manylion am gynlluniau gweithredu ar faterion megis CDU.

Er mwyn sicrhau cysondeb cenedlaethol credaf fod angen llawer iawn mwy o arweiniad.

(c) Gan fod llawero sôn yn y Papur Gwyn am ddarpariaeth hyd at 25 oed byddwn yn disgwyl cyfeiriad at asiantaeth megis Gyrfa Cymru. Maent yn gwbl allweddol i'r cyfnod pan fo plant pobl ieuainc yn trosglwyddo i fyd gwaith

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddiennw, ticiwch yma:

**ALN108: Gwen Lloyd Evans
Cyngor Gwynedd Council**

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Angen llunio diffiniad clir a manwl gyda ffiniau pendant er mwyn gallu ystyried lefel angen priodol.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Nid oes gan yr Awdurdod Lleol yr adnoddau na'r lefel staffio angenrheidiol i ymgymryd â'r dyletswyddau ychwanegol. Angen diffinio a manylu cyfrifoldebau asiantaethau perthnasol.

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

- a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

- b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Nid oes digon o fanylion am y CDU ei hun, a'r gwahaniaeth rhwng CDU plentyn gydag anghenion ysgafn, sylweddol a dwys a chymhleth. Nid oes digon o fanylion am y broses asesu ar gyfer CDU gan gynnwys y broses sy'n disodli asesiad statudol. Angen sicrhau proses bendant.

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Dylai'r cyfrifoldeb o lunio a monitro CDU i'r mwyafrif o blant fod yn ddyletswydd ar y lleoliad sy'n darparu'r addysg ar eu cyfer sef ysgolion, Coleg Addysg Bellach ayb. yn enwedig o ystyried trefniadau dros y blynyddoedd diwethaf i ddatganoli adnoddau i ysgolion. Cytuno bod angen i AL fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer disgyblion mwy dwys a chymhleth ond angen cymorth ysgolion/lleoliadau addysgol eraill i adolygu'r CDU a chysylltu gydag asiantaethau eraill. Nid yw'r adnoddau na'r lefelau staffio angenrheidiol gan yr AL i ymgymryd â'r cyfrifoldeb o baratoi CDU ar gyfer holl blant a phobl ifanc oed 0-25 gydag ADY.

Cwestiwn 3 – Cod ymarfer newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai cod ymarfer newydd ar ADY gynnwys gofynion gorfodol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, byrddau iechyd lleol a'r tribiwnlys weithredu'n unol â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Angen sicrhau Cod Ymarfer newydd gwbl bendant, manwl a chllir yn enwedig mewn perthnasedd ag asiantaethau eraill.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrrff eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Angen sicrhau eglurder llwyr ynghylch cyfrifoldeb pob sefydliad i sicrhau darpariaeth ddysgu ychwanegol yn unol â'r gofynion cyfreithiol.

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Angen sicrwydd bod cyllid ychwanegol sylweddol ar gael i'r AL ar gyfer y ddarpariaeth addysg arbenigol a'r dyletswyddau ychwanegol ynghlwm e.e. asesu, gweinyddu, monitro, adolygu ayb. Pryder bod mwy o ddyletswyddau a chostau ychwanegol ar yr Awdurdod Lleol yng nghanol cyfnod o doriadau adnoddau dynol a chyllidol.

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae'r syniad yn un da ond mae prosesau a systemau asiantaethau yn amrywio. Angen cysondeb systemau rhannu gwybodaeth/diogelu data/cyfrinachedd.

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw ddulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Angen oblygiadau cyfreithiol clir a chyson ar gyfer pob asiantaeth gan gynnwys lechyd.

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae'n gwneud synnwyr i beidio dyblygu gwaith ond angen sicrhau fod y manylion/arferion da sydd yn y cynlluniau presennol yn trosglwyddo i'r CDU.

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Cytuno i'r sefyllfaoedd mwy cymhleth ond dyliai fod trefniadau mewnol sefydliadau addysgol a'u Corff Llywodraethol yn ceisio datrys gyntaf. Dim adnoddau gan yr AL i gwrdd â'r holl anghydfod allai godi yn sgil y cynnydd mewn nifer achosion.

b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apel i dribiwnlys?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Angen ei fod yn ofynnol i geisio cymodi cyn apelio i dribiwnlys.

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae hyn yn mynd i arwain at gynnydd sylweddol yn y nifer o achosion a allai gael eu cyfeirio i dribiwnlys - efallai am faterion bychan. Angen dealltwriaeth o'r camau/prosesau sydd angen eu dilyn yn lleol cyn cyrraedd y cam yma.

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Tybed ddylai Llywodraeth Cymru roi ystyriaeth i lunio meini prawf cenedlaethol er mwyn sicrhau fod pob Sir yn gweithredu yn yr un modd? Amryw o bethau yn y Papur Gwyn yn anelwig, angen eglurdeb llwyr o'r holl drefniadaeth ar gyfer y drefn newydd cyn newid o'r drefn bresennol.

Angen cydbwysedd mewn cyfrifoldeb rhwng holl asiantaethau, pryder mawr am y pwysau ychwanegol ar yr Awdurdod Lleol.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennyh i'ch ymateb aros yn ddiennw, ticiwch yma:

**ALN109: Gareth Payne
Anglesey County Council**

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn gweld bod y term 'anghenion dysgu ychwanegol' a mwy o ffocws na'r awgrym blaenorol, 'anghenion ychwanegol'. Yn derbyn efallai bod ystyrllon negyddol ynghlwm wrth yr hen 'anghenion addysgol arbennig. Ond mae'r hen

derm wedi ei ddiffinio'n dda, ac yn ddilys i beth mae'n ei ddisgrifio, ac mae wedi ei sefydlu'n dda trwy ddeddfwriaeth a chyfraith achos.

Rydym yn bryderus nad oes gwahaniaeth yn y Papur Gwyn rhwng y rhai efo anghenion dwys a chymhleth a'r sawl sydd yn dilyn rhaglen unigol ond mae ei anawsterau'n ysgafnach, rydym yn credu bod yr angen i asesu a chynllunio yn fwy cymhleth, yn ei hanfod, efo'r plant ag anghenion mwy dwys.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Nid ydym yn ei weld yn ymarferol i awdurdod addysg lleol fod yn gyfrifol am yr hyn sydd yn digwydd mewn sefydliadau nad oes gan yr awdurdodau unrhyw reolaeth drostynt, na rhan yn eu gweithrediad. Mae'r colegau addysg bellach yn annibynnol a byddai'n gwneud mwy o synnwyr iddyn nhw fod yn gyfrifol am eu gwaith eu hun

Hefyd mae'n anodd deall rhesymeg y ffigur 25 bl oed, oherwydd yn y wlad hon mae unigolyn yn dod yn oedolyn yn 18 oed, ac mae'n ymddangos yn anghyson a hyn i awdurdod addysg leol ymestyn ei ddylanwad i gynnwys pobl ifainc o'r oed yma. Byddai 18 oed yn gwneud llawer mwy o synnwyr, neu efallai 'r 19 sydd yn y ddeddfwriaeth bresennol, ac sydd yn adlewyrchu'r ffaith bod myfyrwyr yn gallu aros yn yr ysgol nes eu bod yn 18 oed

Wedi deud hynny, byddem yn croesawu mwy o gysondeb rhwng y termau mae'r ysgolion a'r colegau yn eu defnyddio, ac sydd yn y ddeddfwriaeth wahanol i'r ddwy sector. Nid yw'r term 'anabl' wedi cael ei ddefnyddio mewn addysg ers tro, ond mae'n derm a ddefnyddir yn aml mewn cyd-destunau gwahanol

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

- a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

- b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn gweld y bydd angen i'r Cynlluniau yma gynnwys ystod eang iawn i anawsterau, o ystyried oed gwahanol, o 0 i 25 ml oed, cyd-destun gwahanol, yn cynnwys colegau, ysgolion arbennig, prif-lif a meithrin, a phlant aml nam dwys a phlant sydd yn cael anawsterau mewn sillafu.

Hefyd, mae rhai ohonom yn teimlo bod ffurfioli pethau fel hyn gyda thermau fel 'Cynllun Unigol' yn gallu arwain at anhyblygrwydd ar adeg pan rydym i gyd yn ceisio ymateb yn hyblyg a chreadigol i'r sialensiau rydym yn eu hwynebu wrth geisio cwrdd ag anghenion plant a phobl ifainc.

Mae'n siomedig iawn yn fan hyn, fel mewn manau eraill yn y Papur Gwyn, bod cyn lleied o fanylder, a'n bod yn disgwyl o hyd am 'Cod Ymarfer ' newydd fydd yn rhoi'r atebion i gyd

Yn arbennig, does dim son am y proses asesu, na rôl y gwahanol bobl broffesiynol yn hyn, yn cynnwys seicolegwyr addysgol

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Nid ydym yn gweld pam mae'n ofynnol i gyfrifoldeb yr holl ddarpariaeth ddisgyn ar ysgwyddau'r awdurdod addysg lleol, lle nad oes gennym unrhyw ddylanwad ar weithgareddau colegau addysg bellach, meithrinfeydd a.y.y.b.

Mae'r sefyllfa a amlinellir yn y Papur Gwyn yn debyg iawn i'r sefyllfa bresennol, lle'r disgwylir i'r awdurdod gynhyrchu datganiad a sicrhau , e.e. therapi lleferydd, ond mae'r bwrdd iechyd yn ei dro yn gallu deud nad oes therapydd ar gael. Mae hyn yn siomedig, achos roedden ni'n gobeithio y byddai'r ddeddfwriaeth newydd yn gwella'r sefyllfa hon.

Bydd yn gostus iawn hefyd, i ymestyn y system fel hyn, gan y bydd angen i awdurdodau addysg ehangu eu timau o arbenigwyr ar amser pan mae'r

adnoddau yn prinhau

Cwestiwn 3 – Cod ymarfer newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai cod ymarfer newydd ar ADY gynnwys gofynion gorfodol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, byrddau iechyd lleol a'r tribiwnlys weithredu'n unol â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae'r Cod Ymarfer presennol wedi profi'n ddogfen ardderchog sydd wedi ei ymgorffori mewn ymarfer da ar draws yr ysgolion a'r awrdudodau lleol. Ei wendid oedd nad oedd yn fandadol ac rydym yn croesawu'r ffaith y bydd y Cod Ymarfer newydd yn un sydd yn orfodol yn gyfreithiol

Serch hynny, bydd yn anodd llunio hyn, i sicrhau cysondeb ar draws y wlad, ac efo meini prawf i bob awdurdod eu defnyddio; rydym yn edrych ymlaen at ei weld ond yn ansicr a yw'n realistig i ddisgwyl y bydd yn hawdd cynhyrchu dogfen mor uchelgeisiol

Y Cod Ymarfer presennol sy'n disgrifio'r rhan a gymerir gan wahanol weithwyr proffesiynol yn cynnwys seicolegwyr addysgol, a mawr gobeithiwn y bydd hyn yn digwydd yn yr un newydd, yn ogystal.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrrff eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae 'gwneud pob ymdrech' yn rhy wan. Dylai'r ddogfennaeth newydd roi dyletswyddau mae'n rhaid i bob sefydliad eu cyflawni, a dydy 'pob ymdrech' ddim yn ddigon da, yn gadael y drws yn agored i beidio gwneud beth sydd yn angenrheidiol

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Nid yw'n rhesymol i ddisgwyl i awdurdodau addysg lleol gymryd rhan mor flaenllaw mewn asesu a monitro darpariaeth mewn sefydliadau lle nad oes ganddynt ddim dylanwad, rheolaeth nac yn cymryd rhan yn eu gweithgareddau

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

--

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Mae hyn yn iawn mewn egwyddor, ond nid yw'n glir beth mae cydweithredu a rhannu gwybodaeth yn ei olygu'n ymarferol

Rydym yn croesawu'r orfodaeth ar rai asiantaethau eraill i rannu gwybodaeth, gan nad yw hyn wedi digwydd bob tro yn y gorffennol

Mae angen mwy o eglurdeb ar beth yw'r cyfrifoldebau ar asiantaethau eraill e.e. iechyd.

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw ddulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Mae hyn yn allweddol. Yr anawsterau yn y system bresennol, fel mae'r Papur Gwyn ei hun yn pwysleisio, yw anghysondeb rhwng ardaloedd oherwydd diffyg disgwyliadau pendant i bob asiantaeth.

Mae'n bosibl i'r cynigion newydd droi allan yn gostus iawn heb hyn, yn dibynnu ar beth sydd yn cael ei weld yn angenrheidiol yn lleol, ac yn gwrando ar ddeisyfiadau rhieni a'r plant eu hun, ac mae hun ar adeg pan mae llai a llai o adnoddau ar gael i'r awdurdodau lleol

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

yn cytuno efo hun mewn egwyddor, ond bydd yn anodd gweld sut mae ymuno cymaint o draddodiadau ac ymarferiadau gwahanol mewn un system newydd

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae gan awdurdodau lleol systemau datrys anghytundebau eisoes. Rydym yn croesawu'r gofyn i rieni ddefnyddio hyn cyn mynd i apêl

Mae potensial i'r nifer o achosion gynyddu'n sylweddol, gyda goblygiadau ariannol

b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apêl i dribiwnlys?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Dylai rhieni orfod trafod efo'r awdurdod cyn mynd i apêl. Trafodaethau lleol yw'r ffordd fwyaf effeithiol o ddatrys unrhyw broblemau sy'n codi.

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae'r potensial o gael llawer mwy o achosion apêl, ac efallai heb sail resymol ym mhob achos.

Mae rhai o'r apeliadau yma'n debygol o roi'r awdurdod addysg lleol mewn sefyllfa o geisio amddiffyn trefniadau nad oes ganddynt unrhyw reolaeth na dylanwad drostynt

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Mewn egwyddor, rydym y croesawu'r symudiad at weithio ar y cyd efo asiantaethau gwahanol oherwydd mae hyn wedi gallu bod yn anodd dan y drefn bresennol.

Rydym wedi siomi, efallai, nad ydy'r Papur Gwyn ddim wedi datgan hyn yn gryfach, a chynnig mwy o bartneriaeth rhwng addysg, iechyd a gwasanaethau cymdeithasol

Rydym yn gweld, serch hynny, y potensial i'r trefniadau uchelgeisiol hyn fod yn anodd iawn o weithredu'n ymarferol, a'i fod yn ddrud yn nhermau amser a'r angen i bobl broffesiynol weithio mewn cyd-destunau newydd

Rydym yn gobeithio y bydd y Cod Ymarfer newydd yn gallu rhoi mwy o gig ar asgwrn y system newydd a amlinellir yn unig yn y Papur Gwyn, ond yn teimlo y bydd yn sialens i gynhyrchu dogfen mor gynhwysfawr ac uchelgeisiol.

Rydym eisiau pwysleisio pwysigrwydd arbenigwyr megis seicolegwyr addysgol ac athrawon ymgynghorol arbenigol i'r broses a mawr gobeithio gweld cyfeiriad at hyn yn y Cod Ymarfer newydd, pan ddaw

Bydd angen hefyd bod yn fwy clir ynglŷn â'r proses asesu a rôl pobl broffesiynol fel athrawon ymgynghorol arbenigol a seicolegwyr addysgol yn y broses hon.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwrdd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddiennw, ticiwch yma:

**ALN134: Arwel George
CYDAG**

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

- Bydd yna lawer o waith i sicrhau dealltwriaeth gyflawn o roliau pawb o dan y gyfundrefn newydd a hefyd hyfforddiant perthnasol ar bob lefel. Byddai hynny'n cyfrannu at leihau dryswch wrth drosglwyddo o'r system bresennol i'r un newydd.
- Fel sawl agwedd o gynigion y Papur Gwyn, mae'r estyniad hwn yn codi'r cwestiwn o gapasiti'r gweithlu o fewn ALLau a sefydliadau unigol. Yn fwy penodol, mae'n codi'r cwestiwn o gapasiti sawl ALL a sawl sefydliad i fedru gweithredu'r cynigion yn hollol ddwyieithog. Bydd gwneud hynny mewn ffordd hollol gyfartal trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg yn unol â dymuniad y plentyn, person ifanc neu riant yn egwyddor sylfaenol. Nid oes gan rhai ALLau, sefydliadau ac yn sicr cyrff ac asiantaethau y tu allan addysg (e.e. Byrddau lechyd) y capasiti i wneud hyn bron o gwbl ar hyn o bryd.

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

- a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

- b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

a. Cytunwn OND bydd gweinyddu'r holl CDU, ymhell dros can mil yn ôl ffigurau'r ddogfen ymgynghori ei hunan, yn codi cwestiynau sylweddol am gapasiti (i) yr ALLau i wneud hynny, a (ii) capasiti sefydliadau unigol i allu gwneud hynny, heb gynydd yn y lefel staffio presennol (ac felly yn yr ariannu

cysylltiedig). Yn benodol bydd yn gosod llwyth gwaith ychwanegol anferthol ar ddesgiau cydlynwyr ADY sydd eisoes yn wynebu llwyth gwaith sylweddol o fewn y gyfundrefn bresennol. Bydd sicrhau adolygiadau o leiaf unwaith y flwyddyn yn dasg weinyddol enfawr iawn. Fel y nodwyd yn un o'r cwestiynau blaenorol, NID oes gan nifer o ALLau y capasiti 'nawr i weithredu cyfundrefn lle ymdrinnir â'r Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal. Os na sicrheir bod datblygiad yn y maes hwn, ni fydd y gyfundrefn newydd yn diogelu hawl pob plentyn, person ifanc a rhiant sydd am dderbyn pob agwedd o'r gwasanaeth a'r ddarpariaeth trwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog.

b. Cytunwn ond bydd angen eglurder llwyr a phendant yn y Cod Ymarfer er mwyn sicrhau cysondeb y gweithredir hyn ar draws yr ALLau a'r holl sefydliadau unigol. Hefyd, ar hyn o bryd, mae yna ariannu penodol ar gyfer cynnal darpariaeth sydd ynghlwm â datganiadau AAA. Bydd yna gynydd tybiedig o dan y gyfundrefn ADY gan y bydd yn cynnwys rhychwant oed ehangach. Os na sicrheir cynnydd yn yr ariannu cysylltiedig, gallai hynny danseilio'r gyfundrefn newydd o'r cychwyn cyntaf gan y gallai greu tyndra a diffyg ymddiriedaeth os na fydd plant, pobl ifanc a rhieni yn gweld nad oes yna fygythiadau i gwtogi ar y ddarpariaeth a hynny o achos diffyg cyllido.

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytunir yn llawn. Mae CYDAG hefyd o'r farn gref y dylai'r gofynion gorfodol gynnwys darparu pob agwedd o'r gyfundrefn newydd yn gyfartal trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg. Nid yn unig y dylai hyn fod yn orfodol o ran yr ALlau a'r holl sefydliadau a chyd-destunau addysgol ond dylai hefyd fod yn ofyn gorfodol i'r aml-asianteithiau eraill fydd yn gorfod cydweithio wrth lunio a gweithredu'r CDU.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrrff eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytunwn. Os na wneir hynny ni ellir sicrhau'r dilyniant a pharhad priodol fydd angen ar gyfer pob plentyn, person ifanc a rhiant gan gynnwys cael at ddarpariaeth trwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog lle mae hynny'n berthnasol.

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Ond gellir rhagweld mae achosion o ADY mwy dwys, arbenigol a chostus bydd o dan sylw yn yr achosion hyn. Gall hynny olygu costau ychwanegol sylweddol iawn. Mae'n debygol iawn hefyd na fydd yna batrymau cyson ar draws yr ALLau gan mai mewn ymateb i anghenion ychwanegol unigolion bydd yr achosion hyn yn codi. Felly, ni fydd gweithredu trwy fformiwla generig, cyffredinol yn ymateb yn briodol i'r mater hwn. Bydd yn rhaid llunio system ariannu bydd yn medru ymateb yn hyblyg fesul pob ALL unigol er mwyn sicrhau bod yr ariannu yn targedu'r achosion dwys hyn o ADY.

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae yna amrywiaeth mawr iawn yn y cydweithredu fel ag y mae ar hyn o bryd. Bydd angen llawer o ymdrech i symud y diwylliant presennol i foddio uchelgais y cynnig creiddiol hwn fydd yn hollol angenrheidiol i lwyddiant y gyfundrefn ADY newydd. Hefyd, mae yna drafferthion mawr ar hyn o bryd i gynnal cyfarfodydd a thrafodaethau aml- asiantaethiol trwy gyfrwng y Gymraeg. Dylid mynd i'r afael â hyn wrth drosglwyddo i'r gyfundrefn newydd. Dylid hefyd cydlinio pob agwedd o gynigion yn Papur Gwyn gyda'r Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg (SACC) er mwyn sicrhau bod yn ddau beth yn gorwedd ochr yn ochr yn hollol naturiol er mwyn hybu gweithrediad y SACC. Mae diffyg cyfeirio'n

benodol at y SACC a gwneud y cysylltiadau rhwng y Papur Gwyn a'r SACC yn wendid mawr a sylfaenol yn y ffordd yr ysgrifennwyd y papur ymgynghori. (gweler sylwadau cyffredinol o dan gwestiwn 11 isod)

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw ddulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Atebolrwydd - dylid ei gwneud yn ofynnol bod pob aelod o'r grwpiau amlasiantaethiol yn atebol i blant, pobl ifanc a'r rhieni, i'r ALL sy'n gyfrifol am lunio'r CDU, ac i Lywodraeth Cymru. Dylid ei wneud yn ofynnol bod y grwpiau amlasiantaethiol yn medru darparu eu gwasanaeth, gan gynnwys llunio CDU a'u gweithredu, yn gyfartal trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg yn unol â dymuniad y plentyn, person ifanc neu riant.

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Legislative proposals for additional learning needs Welsh language Responses

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

- b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apêl i dribiwnlys?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
--------	-------------------------------------	-----------	--------------------------	---------------------------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
--------	-------------------------------------	-----------	--------------------------	---------------------------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Ond codir y cwestiwn o gapasiti unwaith yn rhagor. Mae'r estyniad hwn o'r hawl i apelio yn debygol o arwain at gynnydd sylweddol yn nifer yr achosion o apêl. Bydd hynny yn creu cynnydd sylweddol yn y gwaith o geisio datrys anghydfodau cyn cyrraedd y trothwy apêl yn ogystal â gweinyddu'r broses apêl ei hunan. Bydd y llwyth gwaith ychwanegol hwn yn drwm ar gydlynwyr ADY o fewn sefydliadau, y sefydliadau eu hunain, yr ALLau ac ar y Tribiwnlys.

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Diffyg sylfaenol o ran adlewyrchu natur ddwyieithog y gyfundrefn addysg yng Nghymru
Heb law am gyfeiriad (ar dudalen 14 yn y fersiwn Gymraeg a thudalen 13 yn y fersiwn Saesneg) at y Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg (SACC) a'r Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) does dim sôn o gwbl am fodolaeth yr iaith Gymraeg na'r anghenion sy'n codi o hynny er mwyn gosod cyfundrefn ADY newydd yn ei lle sy'n sicrhau hawl sylfaenol pob plentyn, person ifanc a rhiant sydd yn dymuno ac yn disgwyl medru cael at bob agwedd o'r gyfundrefn trwy gyfrwng y Gymraeg mor rhwydd a diddraftherth ag yn y Saesneg.

Heb law am y cyfeiriad penodol hwn, gallai'r papur ymgynghori hwn fod wedi cael ei ysgrifennu ar gyfer unrhyw wlad uniaith Saesneg yn y byd.

Mae CYDAG yn aml yn lleisio'r gwyn nad yw'r SACC a'r CSCA wedi'u gwreiddio nac wedi'u gweu mewn i waith sawl ALL. O weld y diffyg sylfaenol hwn yn y papur ymgynghori hwn, rhoddir argraff glir a phendant bod yr un peth yn wir am Lywodraeth Cymru. Cododd CYDAG hyn droeon gydag uwch swyddogion a Gweinidogion Addysg Cymru ers sawl blwyddyn. Gresyn, mae'n ymddangos nad yw'r gyfundrefn wedi symud ymlaen nemor ddim.

Y gobaith yw y bydd llawer iawn mwy o waith yn cael ei wneud wrth symud y pwnc pwysig o ail lunio'r gyfundrefn ADY newydd yn ei blaen. Mae angen ail ddrafftio'r mwyafrif o'r cynigion i wneud hawliau'r Gymraeg a'i defnyddwyr yn hollol glir, nid fel un datganiad generig a chyffredinol, ond mewn pob paragraff a phwynt penodol lle mae hynny'n berthnasol. Hynny yw, yn frith trwy gorff yr holl beth.

Yn y Rhagair gan y Gweinidog, cyfeirir yn hollol briodol at y Cynllun Trechu Tlodi. Mae CYDAG yn cefnogi hynny'n llawn. Ond, yn yr un modd, ac yr un mor sylfaenol dylai'r rhagair hefyd fod wedi cynnwys cyfeiriad clir a phendant at greiddioldeb y SACC a rôl allweddol a gweithredol y CSCA. Mae gwneud hynny yn hollol allweddol i gefnogi'r SACC ym mhob ALL a phob sefydliad addysgol yng Nghymru.

Byddai'n dda gweld y math yna o ddatganiad yn ymddangos yn y drafft nesaf o ddogfennau yn ymwneud â'r gyfundrefn ADY newydd a phob blaengaredd arall ddaw allan o AdAS. Byddai hynny'n arwydd bod y SACC a rôl y CSCA o fewn pob uned o AdAS a phob adran o Lywodraeth Cymru.

Capasiti cyffredinol a chapasiti penodol o ran sicrhau gwasanaeth a darpariaeth gyfartal trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg

Nodwyd y pwyntiau hyn mewn ymateb i sawl un o'r cwestiynau uchod.

Atgyfnerthir hynny'n awr gan fod gan CYDAG bryder am y capasiti cyffredinol sydd ar gael o ran llwyth gwaith cydlynwyr ADY, sefydliadau unigol, ALLau, y Tribiwnlys a Llywodraeth Cymru i ymdopi gyda'r estyniad sylweddol y mae'r cynigion yn eu golygu mewn gwirionedd. Bydd llunio ac adolygu pob CDU (ymhell dros 100,000) ac estyn yr oed hyd at 25 mlwydd oed yn golygu ehangiad sylweddol iawn a bydd angen mwy o bersonél ar bob lefel a mwy o ariannu i sicrhau penodi pobl o ansawdd i'r swyddi ychwanegol hynny.

Yn benodol, ac yn cysylltu'n uniongyrchol ag adran gyntaf ein hymateb i gwestiwn 11, mae yna ddiffyg capasiti eisoes yn bodoli mewn sawl ALL ac mewn sawl sefydliad unigol i warantu bod pob agwedd o'r gwasanaeth ADY ar gael yn gyfartal a'r un mor rhwydd a ddiramgwydd trwy y Gymraeg Saesneg fel ei gilydd. Mae angen i ddogfennaeth pellach wneud yr hawl hwn yn hollol glir i bawb. Dylai fod yn un o'r gofynion gorfodol yn y Cod Ymarfer a gaiff ei lunio.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennyh i'ch ymateb aros yn ddienw, ticiwch yma:

**ALN138: Penri Williams
Dathlu'r Gymraeg**

Nid yw'r Papur Gwyn yn talu sylw dyledus o bell ffordd i rôl y Gymraeg yn y broses arfaethedig. Mae'r cyfeiriad at y Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg, yn bwysig ond yn annigonol am fod pwyntiau'n codi ynghylch nid yn unig yr hawl i ddarpariaeth arbenigol drwy gyfrwng y Gymraeg, ond yn ogystal, yr hawl i dderbyn y gwasanaeth gyfan drwy'r Gymraeg.

Dywed Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 na ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Felly ar y sail honno'n unig, ni ddylai darparu neu weinyddu'r broses yn y Gymraeg olygu gwasanaeth israddol mewn unrhyw ffordd. Bydd llawer o'r cyrff a sefydliadau dan sylw yn dod dan drefn Safonau'r Gymraeg yn fuan, felly mi fydd gofyniadau statudol arnynt - gofyniadau y dylid cyfeirio atynt yn y Cod Ymarfer.

Teimlwn y byddai deddfu ym maes Anghenion Dysgu Ychwanegol heb gyfeirio at yr angen i gymryd i ystyriaeth anghenion a dewisiadau ieithyddol y plant/pobl ifanc bregus hyn yn gam gwag iawn.

Cred Dathlu'r Gymraeg yn gryf y dylid rhoi hawl i ddarpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg ar wyneb y Mesur arfaethedig. Yn ogystal, mae angen eglurder yn y Cod Ymarfer ynghylch gofynion statudol mewn perthynas â'r Gymraeg - gan gynnwys yr hawl i drafod y broses yn y Gymraeg, a'r hawl i wneud apêl yn y Gymraeg. Dylai unrhyw ganllawiau amlinellu'r hyn a ddisgwylir o ran arfer dda mewn perthynas â'r Gymraeg.

**ALN141: Dr Elin Walker Jones
Betsi Cadwallader Health Board & Bangor University**

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Pryderaf fod y term newydd "ADY" yn derm a fydd yn caniatáu ystod gormodol o anghenion. Pryderaf y fod anghenion addysgol disgyblion gydag anghenion fel anabledd dysgu ac awtistiaeth dwys yn debygol o gael eu colli yn y broses. Argymhellir fod ailfeddwl ynglyn a'r term ymbarel, neu o leiaf sicrwydd o fewn y drefn y bydd dealltwriaeth a darpariaeth disgyblion gydag anabledd dysgu neu awtistiaeth neu gyflyrau eraill sy'n ddyrys yn derbyn sylw dyledus o fewn y drefn newydd.

Pryderaf hefyd na fydd sgiliau priodol i ddiwallu anghenion ystod cyn gymaint o ddigybllion gwahanol.

Os oes term mwy eang yn cael ei ddefnyddio, mae pryder y bydd gwasanaethau a darpariaeth yn cael ei lasdwreiddio i gynnwys pawb sy'n dod o dan y criteria newydd.

Gallaf weld y fantais ddamcaniaethol ynglyn a lleihau stigma, er yn fy mhrofiad i, mae hyn yn llai o bryder na sicrhau darpariaeth addas ac amserol.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Nid wyf yn gwbl gysurus gyda'r syniad o newid y ddarpariaeth i fyny at 25 oed, onibai bod cyllid ychwanegol. Pryderaf y bydd ymestyn oed heb ymestyn adnoddau, ac y bydd pwysau ar athrawon ac ymarferwyr i ddarparu addysg a gwasanethau ychwanegol i bobl ifanc hyd at 25 oed, gan ddefnyddio'r un adnoddau a gweithlu a fu'n gweithio gyda phobl ifanc hyd at 18-19 oed. Gallaf weld manteision ymestyn yr ystod oed, ond pam gwahaniaethau rhwng disgyblion arferol a disgyblion ag ADY yn y mater hwn? Pobl ifanc ydy nhw i gyd!

Pryderaf hefyd am y diffyg darpariaeth presennol drwy gyfrwng y Cymraeg ar gyfer dysgwyr sydd angen cefnogaeth ychwanegol - bydd y sefyllfa yma'n gwaethygu wrth ehangu'r maes.

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

- a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

- b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Y broblem fan hyn yw fod anghenion ADY mor amrywiol - sut mae posib cynnwys mewn 1 cynllun feini prawf fydd yn ddigonol i gyfateb i CAP, er enghraifft, ond ar y llaw arall, yn gallu crynhoi ddarpariaeth ar gyfer e.e. anghenion anableddau dysgu cymhleth a dwys, neu awtistiaeth dwys, neu anabledd corfforl cymhleth.

Pryderaf hefyd nad oes son am ddarpariaeth addysg ac ymyriadau ar sail tystiolaeth. Mae angen i Gymru sicrhau y safon gorau mewn addysg ac ymyriadau i ddisgyblion ADY, a dim ond drwy weithredu cynlluniau sydd wedi eu seilio ar dystiolaeth y mae modd gwneud hyn. Yn ogystal, mae amrywiadau anferth yn y math o ddarpariaeth sydd ar gael ar draws Cymru, a llawer disgybl ar drugaredd athro unigol. Hap a damwain yw hi wedyn a yw'r athro yn deall anghenion y plentyn a natur y ddarpariaeth a fydd yn diwallu ei anghenion.

Croesawaf y syniad o hyfforddiant pellach ar gyfer athrawon a darpar athrawon.

Dylai'r CDU son am anghenion ieithyddol y disgybl yn glir, a sut y bydd y ddarpariaeth yn diwallu'r anghenion ieithyddol rhain.

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Falch iawn o glywed - llawer gormod o sgop yn y sytem bresennol i anallu i gydweitho, sy'n achosi poen meddwl i deuluoedd.

Mae angen sicrhau fod modd ymgymeryd a'r broses yn newis iaith y plentyn a'r teulu, a fod cynnig y dewis yn rhywbeth rhagweithiol, fel yr amlinellir yn Strategaeth Mwy Na Geiriau Llywodraeth Cymru. Mae angen cofio fod dewis yn rhywbeth sy'n broses yn hytrach nag yn ddigwyddiad, ac felly mae dewis yn gallu amrywio o funud i funud.

Cwestiwn 3 – Cod ymarfer newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai cod ymarfer newydd ar ADY gynnwys gofynion gorfodol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, byrddau iechyd lleol a'r tribiwnlys weithredu'n unol â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

A fydd y CDU yn ddogfen gyfreithiol, gyda'r un gofynion statudol a Datganiad? A fydd hi'n ofynnol i awdurdodau sicrhau prosesau a darpariaeth cyfrwng Cymraeg?

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrff eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Dylid bod yn eglur ynglyn a beth yw ystyr "gwneud pob ymdrech"? Oni ddylai'r frawddeg son am ddyletswyddau yn hytrach na "gwneud pob ymdrech"?

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Ystyriad fod "gwahardd" yn air cryf. "Annog" efallai? Gallaf ddychmygu ambell i sefyllfa ble byddai Awdurdod yn lleoli plentyn mewn ysgol annibynnol o'r fath, am resymau cymhleth iawn, ac felly ystyriaf fod angen bod yn sensitif i eithriadau o'r fath.

Dylai pob ALI gael ei annog i ddatgan yn y CDU natur y ddarpariaeth mae'n ei argymhell, a sicrhau fod y ddarpariaeth ar sail tystiolaeth.

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae engreiffitiau o arfer da ar draws Cymru, ond mae angen cofio pa mor gymhleth a biwrocraataidd yw'r systemau sydd yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd. Bydd cael trefn arhyn yn gamp. Bydd o fudd i deuluoedd; gallai arwain at lai o ddefnydd o bapur. Dylid sicrhau fod modd cynnal y trafodaethau drwy gyfrwng y Gymraeg pan fod disgybl / teulu yn siarad Cymraeg - a gwnued hyn mewn ffordd nad yw'n anfanteisio neu'n oedi'r broses - byddai hyn yn gwahaniaethu rhwng siaradwyr Cymraeg a siaradwyr Saesneg mewn ffordd anghyfartal.

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw ddulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Cyfuno Byrddau Iechyd ac Awdurdodau Lleol?!

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Dwi ddim yn meddwl yn bersonol fod modd i'r CDU ddisodlo CAP a Datganiadau yn hawdd iawn - mae eu swyddogaethau yn wahanol - onibai fod cynllunio manwl?

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytuno - ar yr amod nad proses i oedi'r holl broses ydi ychwanegu haen arall

Legislative proposals for additional learning needs Welsh language Responses

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apêl i dribiwnlys?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Gweler uchod - gallaf weld y manteision a'r anfanteision.
Rhieni yn son fod mynd drwy'r broses o Dribwynlys yn peri straen, ac yn gresynnu fod rhaid i chi fod yn riant pendant a huawdl a chefnog i fynd drwy'r broses, ac yn poeni am y teuluoedd nad oes ganddynt yr adnoddau ariannol, addysgol na phersonol i ymgymeryd a brwydr o' fath dros eu plant.
Gobeithir felly byddai'r broses gwynion yn caniatáu i fwy o rieni allu dweud eu dweud, a sicrhau darpraieth addas a chymwys ar gyfer eu plnat.
Gobeithir hefyd y byddai'r broses yn un dipyn llai ffurfiol, a mwy cyfeillgar Dylid sicrhau fod y drefn yn deg a, ac yn parchu hawliau siaradwyr Cymraeg

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwrdd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddienw, ticiwch yma:

**ALN165: Sian Owen
Mudiad Meithrin**

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Yn y Cod Ymarfer defnyddir y gair "ofynnol" yng nghyswllt y diffiniad o 'Anghenion Addysgol Arbennig' (1:3) yn hytrach na'r gair 'angen'. Mae'n bwysig sicrhau bod y gair gofynnol yn cael ei gynnwys yn y diffiniad oherwydd y mae'n pwysleisio pwysigrwydd y gefnogaeth.

Felly rydym yn cytuno y dylai'r term newydd sef ' anghenion dysgu ychwanegol' ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae'n ofynnol arnynt dderbyn cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'i geni hyd at 25 mlwydd oed oherwydd bod ymchwil cyfredol safonol yn pwysleisio pwysigrwydd ymyrraeth gynnar. ('Adeiladu Dyfodol mwy Disglair:Cynllun Blynyddoedd Cynnar a gofal Plant' 2013 Tud:6)
Yn ogystal, mae profiad helaeth Mudiad Meithrin ym maes y blynyddoedd cynnar yn atgyfnerthu pwysigrwydd ymyrraeth gynnar briodol ac amserol i blant ag anghenion dysgu ychwanegol.
Ceir tystiolaeth hefyd o effaith gadarnhaol tymor hir, ymyrraeth gynnar o safbwynt y rhieni ('Cynhwysiant yn y Blynyddoedd Cynnar i Blant ag Anghenion Ychwanegol' 2012,Tud 121)• Nododd Howie (2007)bod ymyrraeth gynnar i'r plentyn yn rhwystro lefelau gofid y rhieni/gofalwyr i gynyddu trwy gynnig seibiant a chynnydd yn y cysylltiadau cymdeithasol.

Mae yna oblygiadau y dylid eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno sef:-

1. Angen sicrhau bod y gweithwyr proffesiynol ar draws Cymru wedi derbyn hyfforddiant safonol perthnasol i'w galluogi i adnabod anghenion dysgu ychwanegol yn y blynyddoedd cynnar e.e. Ymwelwyr lechyd ac ymarferwyr blynyddoedd cynnar yn y sector wirfoddol/gofal plant. Fe fydd hyn yn sicrhau bod pob plentyn yn derbyn gwasanaeth cyfartal yn y blynyddoedd cynnar.

2. Angen sicrhau bod y gweithwyr proffesiynol yn medru cynnig asesiadau i'r plant ag anghenion dysgu ychwanegol sydd ag iaith yr aelwyd yn Gymraeg , trwy gyfrwng y Gymraeg. Nid yw'n bosib i blant ag anghenion dysgu ychwanegol dderbyn cyfle cyfartal oni bai bod modd i'w hanghenion gael eu hasesu yn drwyadl trwy gyfrwng eu hiaith ddewisol e.e. Therapyddion iaith a Lleferydd. Nodir yn "Adeiladu Dyfodol Mwy Disglair: Cynllun Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant 2013 " pwysigrwydd "helpu rhieni i fagu eu plant yn ddwyieithog" (Tud:28)

3. Angen sicrhau cyllid digonol i'r blynyddoedd cynnar. Mae angen cefnogaeth benodol ar ddarpariaethau megis cylchoedd meithrin sy'n caniatáu i'r ymarferwyr dderbyn hyfforddiant parhaus fel bod modd iddynt adnabod yn gynnar ac ymateb yn gadarnhaol i anghenion dysgu ychwanegol y plant yn eu lleoliadau. Byddai darparu hyfforddiant safonol cyson yn sicrhau'r gefnogaeth gorau i'r plant a'u teuluoedd ac yn lleihau'r angen am gefnogaeth ychwanegol pan fydd y plentyn yn mynd i'r ysgol llawn amser. Fe fyddai hyn yn atgyfnerthu pwynt 11 tudalen 6. a hefyd pwynt bwled dau tudalen 13.

Mae'r pwyntiau uchod yn seiliedig ar egwyddorion a chanllawiau Deddf Cydraddoldeb (2110); Confensiwn y Cenedloedd Unedig ar Hawliau Plentyn (1991) ar Fframwaith Gwasanaeth Cenedlaethol ar Gyfer Plant, Pobl Ifanc a Gwasanaethau Mamolaeth yng Nghymru (2004) Pwysleisia'r Gweinidog yn y Rhagair "os caiff cefnogaeth briodol ei chynnig i blant o oedran cynnar bydd modd iddynt orchfygu llawer o'r rhwystrau hyn, gan lwyddo yn eu harddegau fel oedolion" ac fe aeth ymlaen i ddweud "weithiau caiff anghenion eu nodi'n hwyr ac nid yw ymyriadau'n cael eu cynllunio na'u gweithredu'n brydlon nac yn effeithiol."

Er nodi'r pwyntiau hynod bwysig yma mae gofid bod tuedd i'r ddogfen gyfeirio at blant oed ysgol a hŷn gan anghofio cynnwys cyfeiriad i blant yn y blynyddoedd cynnar e.e. fe ddylid cynnwys yr eirfa "darpariaethau blynyddoedd cynnar nas cynhelir e.e cylchoedd meithrin" hefyd wrth gyfeirio at ysgolion.

Dylid pwysleisio pwysigrwydd hyn bob tro y ceir cyfeiriad at ystod oedran o 0-25 yn unol ar ddogfen.

Ceir enghreifftiau o hyn ar y tudalennau canlynol:-

*paragraff olaf y rhagair Tud:2; ail baragraff Tud:4; pwynt olaf Tud:5 pwynt 6 Tud:6; pwynt 15 Tud: 7; trydydd paragraff Tud:16; paragraff olaf Tud:24trydydd paragraff Tud 31; ail baragraff Tud: 42;

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod a'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer. Y mae'n bwysig yma nodi canllawiau clir ar gyfer pwy fydd yn gyfrifol am greu CDU a phryd y dylid gweithredu hyn.

Dylid pwysleisio ym mhwynt 2 Tud:22 bod CDU yn cychwyn yn y blynyddoedd cynnar ac yn syth ar ôl geni plentyn os yw'n amlwg bod yna anghenion dwys. Fe fydd modd wedyn adnabod yn gynnar a chynnig ymyrraeth amserol. Nodir yn rhif 5 o'r crynodeb o'r cynigion (Tud:6) ei bod yn ofynnol i blant o 0-25 dderbyn CDU ond yn ogystal, bod unrhyw ddarpariaeth dysgu ychwanegol a nodi'r yn y Cynllun yn cael ei chyflwyno ar gyfer pob plentyn.

Rydym yn cytuno gyda'r gosodiad yma ond yn bryderus nad oes canllawiau clir ar y modd y bydd yn cael ei wireddu'n ymarferol.

Pwy fydd yn gyfrifol am gyllido unrhyw ddarpariaeth ychwanegol a phwy fydd yn gyfrifol am arwain ar y CDU yn y blynyddoedd cynnar?

Y mae'n hanfodol bwysig bod yna strwythur clir tryloyw ar gyfer y plant; rhieni ar ymarferwyr yn y maes.

Ceir enghreifftiau o ymarfer da o fewn lleoliadau Mudiad Meithrin lle mae'r unigolyn sydd yn gyfrifol am blant gydag anghenion dysgu ychwanegol o fewn y lleoliad (yn ôl canllawiau'r Cod Ymarfer presennol) yn sicrhau bod gan bob plentyn gydag ADY -CDU (gweler enghreifftiau yn yr Atodiad).

Wrth gydweithio gyda'r gweithwyr proffesiynol a'r rhieni e.e. Therapyddion iaith a Lleferydd sicrheir bod pawb yn ymwybodol o gryfderau bob plentyn a'r gamau sydd angen eu dilyn er mwyn i'r plentyn gyrraedd ei lwyr botensial.

Rhaid sicrhau bod yr Awdurdodau Lleol yn cyllido darpariaethau cyn ysgol (cylchoedd meithrin) yn ddigonol fel y bo modd cynnig:-

- * hyfforddiant o ansawdd i'r ymarferwyr;
- * adnoddau penodol
- * gweithiwr ychwanegol er mwyn sicrhau cynhwysiant a chyfle cyfartal i blentyn ag anghenion dysgu ychwanegol.

Nodir a'r dudalen 15 y pwysigrwydd o "gynllunio sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn", ' mae'n ofynnol pwysleisio yma y dylid ystyried iaith y plentyn sydd yn rhan annatod ohono fel unigolyn ac fel rhan o'i deulu. Er mwyn gwarchod hawliau'r plentyn dylid sicrhau bod pob asesiad a phob cefnogaeth ar gael trwy gyfrwng y Gymraeg. (Confensiwn y Cenhedloedd Unedig-Erthygl 30)

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn cytuno y dylai'r Awdurdodau Lleol fod yn gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer pob plentyn ond fe ddylai'r Awdurdodau gydweithio yn amlasiantaethol er budd pob plentyn.

Credwn fod hyn yn hynod bwysig o fewn y blynyddoedd cynnar, oherwydd yn aml gweithwyr o'r Ymddiriedolaethau lechyd e.e. Peditrydd, Ymwelydd lechyd ,Therapydd iaith a Lleferydd neu Seicolegydd sydd yn gweithio yn agos gyda'r plentyn a'i deulu.

Rhaid cydweithio i sicrhau pontio esmwyth o un ddarpariaeth i un arall e.e. cylch meithrin ymlaen i'r ysgol. Nodir yn y trydydd paragraff ar dudalen 24 y bydd y Cod Ymarfer yn "nodi'r gofynion o ran trefniadau i'w gwneud ar gyfer cefnogi gwaith cynllunio effeithiol ynghylch trosglwyddo."

Mae'n bwysig sicrhau bod y Cod Ymarfer yn nodi'r trosglwyddiad rhwng darpariaeth cyn ysgol megis cylch meithrin ac addysg llawn amser. Oni bai bod camau clir ynglyn â hyn yn y Cod ni fydd y trosglwyddiad yn esmwyth i'r plentyn mewn cyfnod tyngedfennol yn ei siwrnai addysgiadol. Mae pryder y gall y gwaith cadarnhaol a'r gwybodaeth bwysig am ddatblygiad y plentyn gael ei gollu wrth drosglwyddo i'r ysgol oni bai y sicrheir bod systemau trosglwyddo cadarn mewn lle. Mae'n bwysig adnabod yr aferion presennol ac adeiladu arnynt. Mae'n bwysig bod cysondeb yn y systemau trosglwyddo gwybodaeth ar draws pob Awdurdod Lleol a phob darpariaeth byddai hyn yn sicrhau bod yr wybodaeth gywir yn cael ei drosglwyddo ac yn sicrhau dealltwriaeth ynglyn â phwysigrwydd yr wybodaeth.

Os oes cydweithio agos ynghyd â chyllido teg mae modd i'r plentyn ddatblygu cyn cyrraedd yr ysgol. Mae enghreifftiau gan Mudiad Meithrin o blant sydd wedi mynychu cylchoedd meithrin ac wedi derbyn ymyrraeth gynnar briodol o safon ac yn sgil hynny angen llai o gefnogaeth wrth symud ymlaen i'r ysgol. (Cynhwysiant yn y Blynyddoedd Cynnar i blant ag Anghenion Ychwanegol 2012)

Mae'n bwysig nodi hefyd yr angen am weithdrefnau clir er mwyn sicrhau bod plant sydd â anghenion dysgu ychwanegol yn mynychu'r ddarpariaeth a gytunwyd wrth greu'r CDU a bod systemau monitro atebolrwydd cyson yn cael eu gweithredu.

Dylid sicrhau -(pwynt 6 ,ail baragraff tudalen 26) newid yr eirfa o "Gallai CDU hefyd gael eu defnyddio mewn lleoliadau nad ydynt yn rhai a gynhelir gan gynnwys ysgolion annibynnol a darparwyr blynyddoedd cynnar gwirfoddol-----" i 'mae'n ofynnol i CDU gael eu defnyddio mewn lleoliadau --- "

Os nad yw'r Ddeddfwriaeth yn nodi hyn yn glir, ni fydd modd sicrhau tegwch i blant ag anghenion dysgu ychwanegol o ystod oedran 0-25.(pwyslais ar y blynyddoedd cynnar)

Mae'r Gweinidog yn cydnabod yn y Rhagair bod rhaid i 'deuluoedd frwydro i sicrhau'r gefnogaeth gywir ar gyfer eu plentyn ymhob cam o'r system ac nad ydynt yn gwybod at bwy y gallant droi i gael cyngor a gwybodaeth'. Felly mae'n rhaid i'r 'Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol osod systemau clir yn ei lle.

Cwestiwn 3 – Cod ymarfer newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai cod ymarfer newydd ar ADY gynnwys gofynion gorfodol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, byrddau iechyd lleol a'r tribiwnlys weithredu'n unol â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn cytuno yn llwyr â'r gosodiad yma oherwydd oni bai bod y gofynion yn orfodol mae perygl na fydd yr argymhellion yn cael eu gweithredu. Er hyn, mae angen ymhelaethu ar y canllawiau i'w dilyn os nad yw'r plentyn yn derbyn y gefnogaeth deilwng a hynny ar yr amser priodol.e.e. mewn sefyllfa plentyn ydych anghenion dysgu ychwanegol yn y blynyddoedd cynnar oni bai bod yr asesiadau yn cael eu cynnal yn gynnar ar gefnogaeth angenrheidiol yn cael ei ariannu yn brydlon yna yn aml iawn mae plentyn yn colli cyfle i fanteisio ar gyfle cyfartal i ddysgu a chwarae.(Cynhwysiant yn y Blynyddoedd Cynnar i Blant ag Anghenion Ychwanegol 2012 Tud:109-Stori Luke)

Hefyd mae'n rhaid sicrhau bod systemau yn eu lle i fonitro bod Awdurdodau Lleol, ysgolion, sefydliadau Addysg Bellach, Byrddau Iechyd Lleol a'r Tribiwnlys yn gweithredu yn unol â'r gofynion.

Rydym hefyd yn cytuno â'r gosodiad isod y dylai'r Cod Ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrrff eraill, fel sefydliadau trydydd sector nas gynhelir neu ddarparwyr eraill addysg ag hyfforddiant.

Mae hyn yn hynod bwysig o fewn y maes blynyddoedd cynnar fel y bo modd sicrhau'r ymyrraeth gynnar.

Fe fydd hyn yn atgyfnerthu ail bwynt bwled tudalen 29.

Ceir tystiolaeth nad yw camau adnabod ac ymyrryd bob amser yn cael eu cymryd ar yr adeg gynharaf yn y gwaith ymchwil-"Cynhwysiant yn y Blynyddoedd Cynnar i Blant ag Anghenion Ychwanegol" 2012.

Er mwyn sicrhau nad yw'r anghyfiawnder yma'n parhau mae'n rhaid sicrhau cyllid digonol i'r Cynlluniau Cyfeirio ar draws Cymru fel y bo modd iddynt gefnogi'r plant i dderbyn ymyrraeth gynnar a chyfle cyfartal i ddysgu trwy chwarae.

Gan fod yr ystod oedran o 0-25 dylid pwysleisio bod sicrhau cynhwysiant o'r cyfnod o enedigaeth hyd at oed ysgol yn ddisgwyliedig gan yr ystod o ddarpariaethau sy'n cynnig gofal i'r plant o'r oedran hyn e.e. Croeso i Bawb (gweler atodiad)

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrrff eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae Mudiad Meithrin, y prif ddarparwr gofal ac addysg blynyddoedd cynnar, yn cytuno â'r gosodiad yma oherwydd mae gan bob plentyn hawl "i ofal arbennig a chefnogaeth os yn anabl"(Erthygl 23 -Confensiwn y Cenhedloedd Unedig)

Mae darpariaeth Deddf Cydraddoldeb 2010 yn cynnwys y ddyletswydd i wneud newidiadau rhesymol i hwyluso mynediad a chynhwysiant i bobl ag anabledd, ac mae hyn yn cynnwys plant mewn lleoliadau chwarae ac addysg blynyddoedd cynnar.

Rydym hefyd o'r farn y byddai Mudiad Meithrin, gyda buddsoddiad cyllidol, yn gallu darparu hyfforddiant cyson o ansawdd i ymarferwyr. Mae Mudiad Meithrin hefyd yn rheoli Cynlluniau Cyfeirio amrywiol ar draws Cymru sy'n darparu gwasanaeth, cyngor ac arbenigedd holl bwysig i ddarpariaethau blynyddoedd cynnar. Mae'r Cynlluniau Cyfeirio yn derbyn cyfeiriad gan weithwyr proffesiynol neu ymarferwyr ac yn cefnogi'r teulu a'r plentyn i gael mynediad at wasanaeth cyn-ysgol o fewn eu hardal leol. Gall hyn fod drwy ddarparu adnoddau arbenigol i'r ddarpariaeth, staff ychwanegol i ddarparu'r gefnogaeth orau i'r plentyn o fewn y ddarpariaeth ynghyd â chefnogaeth a monitro cyson. Mae'r Cynlluniau hefyd yn cydweithio gyda'r darpariaethau blynyddoedd cynnar i hwyluso trosglwyddiad y plentyn i'r ysgol. Mae'r gwasanaeth a gynigir gan y Cynlluniau yn holl bwysig er mwyn sicrhau bod cyfle cyfartal i bob plentyn gael mynediad i ofal ac addysg cyn ysgol. Yn anffodus, mae'r cyllid i'r Cynlluniau hyn drwy'r Awdurdodau Lleol yn lleihau a'r gwasanaeth amgen sydd ar gael i ddarpariaethau blynyddoedd cynnar sicrhau cynhwysiant i bob plentyn yn aneglur ac anghyson. Byddai sicrhau bod pob Awdurdodau Lleol yn cyllido Cynlluniau Cyfeirio yn caniatáu i bob plentyn a'u teuluoedd gael mynediad at y gwasanaeth gorau posib.

Ceir gwybodaeth fanwl am y Cynlluniau Cyfeirio yn y gwaith ymchwil "Cynhwysiant yn y Blynyddoedd Cynnar i Blant ag Anghenion Ychwanegol".

Dyma brosiect ymchwil Cymru gyfan, ariannwyd gan Cefnogi Cynnar, arweiniwyd gan Mudiad Meithrin ac fe'i goruchwyliwyd gan Grŵp Llywio amlasiantaeth yn cynnwys cynrychiolwyr o Gymdeithas Darparwyr Cyn-Ysgol Cymru (WPPA), Cymdeithas Genedlaethol gwarchod plant (NCMA), SCOPE, Awtistiaeth Cymru, Anabled Dysgu Cymru a Chyswllt Teulu.(gweler yr atodiad).

Nododd Keith Towler ,Comisiynydd Plant, pwysigrwydd yr adroddiad oherwydd ei fod yn cynnig tystiolaeth gryf nad yw plant ag anghenion ychwanegol yn cael mynediad cyfartal i gyfleoedd chwarae ac addysgol o'i gymharu a phlant arall. Nododd bwysigrwydd yr argymhellion ac fe groesawodd y ffocws strategol, cenedlaethol a lleol i'r gweithrediadau. e.e.

Argymhelliad 1: "bod cynhwysiant yn y blynyddoedd cynnar ar gyfer plant ag anghenion ychwanegol yn cael blaenoriaeth strategol ar lefel llywodraeth Cymru er mwyn darparu mecanweithiau cyllid a chefnogaeth syml a chyson ledled Cymru, ac yn bennaf oll i sicrhau cyfle cyfartal i blant ag anghenion ychwanegol i gael mynediad i, a phrofi cynhwysiant mewn, lleoliadau blynyddoedd cynnar".

Argymhelliad 2: " bod Cynlluniau Cyfeirio yn cael blaenoriaeth strategol (gweler 1 uchod),model sefydliadol cyson ledled Cymru, a'u hariannu'n ddigonol er mwyn darparu gwasanaeth cyson a chynhwysfawr ac i wella gallu'r Cysylltwyr i gefnogi'r angen". (Tud 124)

Dyma gyfle amserol wrth gyhoeddi'r Papur Gwyn i'r Llywodraeth ystyried a chynnwys yr argymhellion sydd wedi deillio o'r gwaith ymchwil safonol yma. Mae Mudiad Meithrin yn awyddus i gydweithio i sicrhau gweithdrefnau cenedlaethol fydd yn cefnogi'r Cynlluniau Cyfeirio i barhau ac ehangu ar y gefnogaeth i blant ag anghenion ychwanegol a'u teuluoedd yng nghyfnod allweddol y blynyddoedd cynnar.

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Er nad yw'r cwestiwn yma yn uniongyrchol berthnasol i faes arbenigol Mudiad Meithrin mae'n bwysig nodi'r angen i bwysleisio bod cyfrifoldeb ar bob Awdurdod Lleol i hybu a sicrhau cynhwysiant.

Os yw 'r CDU yn nodi darpariaeth angenrheidiol ar gyfer ADY y person ifanc yna fe ddylai pob Awdurdod Lleol geisio bodloni hyn trwy gynnig darpariaeth o fewn y sector addysg bellach yn unol â'r Ddeddf Cydraddoldeb. Dylai pob sefyllfa gael ei hystyried yn unigol ac os nad yw'n bosib cynnig y ddarpariaeth gynhwysol am resymau dilys yna fe ddylai'r Awdurdod sicrhau'r gwasanaeth tu allan i'r sector addysg bellach.

Nodir hefyd pwysigrwydd bod dewis iaith yr unigolyn yn derbyn ystyriaeth deilwng e.e. os yw person ifanc wedi derbyn ei addysg trwy gyfrwng y Gymraeg dylai'r unigolyn allu parhau i ddilyn addysg ôl-16 trwy gyfrwng y Gymraeg. Ni ddylai anghenion dysgu ychwanegol yr unigolyn fod yn rhwystr i barhau i dderbyn addysg trwy gyfrwng y Gymraeg.

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn cytuno gyda'r gosodiad yma oherwydd os nad yw'r ysgol annibynnol wedi ei chofrestru nid oes modd sicrhau y bydd y ddarpariaeth dysgu ychwanegol a bennir gan y CDU yn cael ei ddiwallu.

Rhaid gwarchod pob plentyn/person ifanc ond mae angen ystyriaeth benodol i warchod plentyn/person ifanc gydag anghenion dysgu ychwanegol.

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd Lleol a Sefydliadau Addysg Bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodoli ADY. Hoffem gynnig bod hyn hefyd yn berthnasol i sector y blynyddoedd cynnar. Er mwyn sicrhau'r gefnogaeth orau i blant ag anghenion dysgu ychwanegol o 0-25 mae'n hanfodol cynnwys y blynyddoedd cynnar.

Mae'n bwysig manylu'r ar y systemau sy'n ddisgwyliedig wrth rannu gwybodaeth er mwyn sicrhau cyfrinachedd wrth drosglwyddo rhwng un asiantaeth i'r llall. Dylid nodi hefyd y pwysigrwydd o gydweithio gyda rhieni a derbyn eu caniatâd bob amser i rannu gwybodaeth am eu plentyn.

Rhaid cael systemau clir e.e nodi pwy sydd yn gyfrifol am arwain ar y broses fel bod modd monitro a bod yn atebolrwydd o fewn y system i sicrhau tegwch i'r plentyn a'i deulu.

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw ddulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Er mwyn hwyluso rhannu gwybodaeth fe ddylid, yn ddelfrydol, sicrhau un system electroneg i'w defnyddio gan yr asiantaethau. System gyda modd i'w ddefnyddio a'r wahanol lefelau er mwyn gwarchod cyfrinachedd ond hefyd sicrhau bodloni'r ADY.

Hefyd hoffem gynnig y dylid creu, yn ogystal i'r canllawiau yn y Cod Ymarfer, ffurflen cytundeb i'w harwyddo gan bob asiantaeth fydd yn pwysleisio pwysigrwydd dilyn y canllawiau a sicrhau arfer dda.

Dylid sicrhau bod hyfforddiant rheolaidd yn cael ei gynnig i'r asiantaethau ar sut y dylid rhannu gwybodaeth yn ddiogel ac yn effeithiol er budd y plentyn/person ifanc.

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae Mudiad Meithrin yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i Awdurdod Lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau.

Dylid sicrhau'r canlynol:-

* bod pob Awdurdod Lleol ar draws Cymru yn dilyn yr un trefniadau er mwyn sicrhau cysondeb

* bod eglurdeb pellach i'r ail frawddeg, paragraff cyntaf tudalen 37- "---- na ddylai'r broses apelio ond gael ei hystyried os nad oes unrhyw ddewis arall" Pwy sydd yn gwneud y penderfyniad nad oes unrhyw ddewis arall?

* sicrhau bod rhieni yn ymwybodol o'r trefniadau i ddatrys anghytundebau. Dylai'r wybodaeth gael ei ddarparu ar ffurf hawdd i'w ddarllen a'i ddeall. Dylid hefyd cynnwys manylion cyswllt yr unigolion perthnasol o fewn yr Awdurdod Lleol sydd yn gyfrifol am y broses.

Cytuno gyda phwynt 18 tudalen 39 sydd yn nodi y bydd hi'n ofynnol i awdurdod benodi person annibynnol a fydd yn hwyluso'r gwaith o ddatrys anghytundebau.

* bod pob Awdurdod Lleol yn ymrwymo i ddatrys unrhyw anghytundebau yn gynnar a phrydlon gan nodi yn glir cyfnodau amser y dylid ei ddilyn ymhob cyfnod o'r broses. Mae sicrhau atebolrwydd yn bwysig fel y bo modd i rieni dderbyn cefnogaeth amserol gydag un pwynt cyswllt cyson. Mae hyn yn hynod o bwysig yn y maes blynyddoedd cynnar fel y bo modd i'r plentyn dderbyn y gefnogaeth teilwng i wireddu CDU e.e. gallai plentyn ag anghenion dysgu ychwanegol golli cyfle yn llwyr i fanteisio ar y cyfle i ddysgu trwy chwarae mewn lleoliad Cylch Meithrin os nad oes cytundeb ar y gefnogaeth sydd angen a phenderfyniad ar y gyllideb angenrheidiol.

* creu system fonitro dryloyw er mwyn sicrhau bod pob plentyn yn derbyn cyfle cyfartal yn y blynyddoedd cynnar. Ceir enghreifftiau yn y gwaith ymchwil 'Cynhwysiant yn y Blynyddoedd Cynnar i Blant ag Anghenion Ychwanegol'(2012) o blant ddim yn derbyn cyfle cyfartal.

b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apêl i dribiwnlys?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn cytuno y dylai fod yn ofynnol defnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol ond fel y nodwyd yn y pwynt blaenorol mae'n rhaid i'r prosesau lleol fod yn glir i rieni ac yn brosesau sydd yn ymateb yn brydlon, yn amserol ac yn sensitif i'r cwynion.

Dylai bod pob Awdurdod Lleol ar draws Cymru yn dilyn yr un broses.

Os nad yw'r prosesau yn glir a hyblyg neu os nad yw'r rhieni yn teimlo eu bod wedi derbyn ymateb boddhaol wrth geisio dilyn y prosesau lleol dylai bod modd iddynt gyflwyno apêl i dribiwnlys.

Dylai bod modd i rieni nodi eu bod wedi ceisio defnyddio'r broses leol ond wedi methu derbyn ymateb boddhaol.

Fel y nodwyd yn flaenorol mae'r cyfnod yn fyr i blentyn yn y blynyddoedd cynnar ond yn gyfnod hynod o bwysig yn natblygiad y plentyn. Dylid felly sicrhau prosesau clir ac effeithiol i sicrhau bod unrhyw anghytundeb yn derbyn datrysiad buan a boddhaol.

Nid yw'n dderbynion i blentyn ag anghenion dysgu ychwanegol a'i rieni aros am gyfnodau hir cyn datrys yr anghytundeb.

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn cytuno a chynigion 19 a 20 sy'n berthnasol iawn i'r blynyddoedd cynnar. Gan fod yr ystod oedran yn cwmpasu 0-25 mae'n holl bwysig gosod canllawiau clir yn y Cod Ymarfer ar gyfer y blynyddoedd cynnar.

Rhaid sicrhau bod rhieni yn ymwybodol o hawl eu plentyn i dderbyn CDU cyn oed ysgol. Bydd hyn yn sicrhau adnabod anghenion ac ymyrraeth gynnar briodol er mwyn cynnig y gefnogaeth orau posib i'r plentyn i ddysgu trwy chwarae yn y blynyddoedd cynnar.

Dylid sicrhau bod y rhieni yn derbyn gwybodaeth glir am y prosesau i apelio i dribiwnlys. Dylid hefyd sicrhau bod rhieni'n derbyn cefnogaeth drwy'r broses, proses sy'n gallu achosi straen a gofid ychwanegol i'r rhieni.

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Hoffem nodi yn ychwanegol y pwyntiau canlynol :-

- * byddai'r ddogfen y cael ei chyfoethogi wrth ddefnyddio'r term cynhwysiant.
- * er mwyn sicrhau bod pob plentyn o oedran 0-25 yn cael eu cynnwys dylid sicrhau bod cyfeiriad i'r blynyddoedd cynnar/sefydliadau nas gynhelir bob tro y cyfeirir at ysgolion.
- * mae angen sicrhau a phwysleisio pwysigrwydd dewis iaith yn enwedig yn y blynyddoedd cynnar.
- * mae angen sicrhau bod y gefnogaeth, gwasanaeth ac asesiadau i'r plant a theuluoedd yn cael eu darparu yn iaith ddewisol y rhieni.
- * mae angen sicrhau bod canllawiau clir ar gael i deuluoedd yn nodi bod hawl gan blant sydd ag anghenion dysgu ychwanegol i dderbyn yr un cyfleoedd a phlant eraill a derbyn eu haddysg trwy gyfrwng y Gymraeg.
- * mae angen sicrhau bod gweithwyr o fewn yr Awdurdodau lechyd yn cefnogi dewis iaith y rhieni. Dylid bod dyletswydd ar bob Awdurdod lechyd i sicrhau bod unigolion proffesiynol sydd yn gallu gweithio trwy gyfrwng y Gymraeg ar gael, gan weithio ar draws ardaloedd ble mae angen.
- * mae angen yr ymgynghoriad ar y Cod Ymarfer yn fuan er mwyn rhoi cyfle i dderbyn sylwadau fydd yn hysbysebu'r ddeddfwriaeth newydd.
- * mae angen fwy o fanyldeb yn y ddogfen ac yn y Cod Ymarfer er mwyn sicrhau cysondeb a dehongliad ymarferol.
- * mae angen sefydlu system i fonitro bod y canllawiau yn y Cod Ymarfer yn cael eu dilyn ar draws Cymru.

* mae angen cydnabod y sefyllfa ddyrys sy'n bodoli yn y blynyddoedd cynnar lle mae cyfnod amser plentyn yn y ddarpariaeth yn fyr iawn. Os nad yw plentyn yn derbyn y gefnogaeth angenrheidiol yn amserol mae sefyllfaoedd yn codi ble mae plentyn yn colli cyfle i fynychu lleoliad blynyddoedd cynnar yn gyfan gwbl cyn mynd i'r ysgol. Gall hyn olygu bod plentyn yn derbyn anghyfiawnder ar sail ei anabledd a'i hawliau i chwarae a dysgu fel plant eraill yr un oed gael ei ddiystyru. Mae hyn hefyd yn golygu nad oes modd adnabod a chynnig ymyrraeth gynnar gan leihau'r gefnogaeth sydd ei angen ar y plentyn yn yr ysgol.

Cytunwn gyda chynigion a'r tudalen 41 ond hoffem ategu'r sylwadau isod:-

* 'creu system gyfartal ac unedig ar draws yr ystod oedran 0-25 oed, gwahanol ddarparwyr addysg a gwahanol lefelau o angen, gan felly waredu unrhyw anghysondeb ac annhegwch ' - Ni fydd hyn yn cael ei wireddu oni bai bod sefydliadau cyn ysgol/blynyddoedd cynnar yn cael eu cynnwys yn glir ac o'r dechrau.

* 'cyflwyno proses fwy hyblyg a mwy ymatebol o asesu'n barhaus, gan alluogi i'r ddarpariaeth ar gyfer y dysgwr unigol ddatblygu dros amser yn unol â'i anghenion newidiol' - Ni fydd hyn yn cael ei wireddu a ni ellir sicrhau ansawdd a hawliau'r plentyn oni bai bod yr iaith Gymraeg yn cael ei ystyried

* 'sicrhau dull sy'n canolbwyntio mwy ar yr unigolyn, gan roi lle canolog i safbwyntiau'r plentyn neu'r person ifanc yn y broses a'i gynnwys ef a'i deulu wrth asesu, ymyrryd, cynllunio ac adolygu o'r dechrau'n deg' - Dylid nodi dewis iaith yng nghyd-destun canolbwyntio ar yr unigolyn a'i deulu.

* 'darparu gwell cefnogaeth a gwell gwybodaeth a chynghor i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd er mwyn sicrhau eu bod yn deall y broses sydd ynghlwm wrth ADY a'u bod yn gallu gwneud dewisiadau sy'n seiliedig ar wybodaeth' - mae'n bwysig nodi yma'r angen i rieni dderbyn gwybodaeth ynglŷn â'u hawliau er mwyn sicrhau monitro bod Awdurdodau Lleol yn cynnig yr hyn y dylent. Yn aml, mae'r rhieni yn cael eu siomi oherwydd diffyg cyllid ac mae'r dewisiadau sydd ar gael iddynt yn llai na'r hyn mae ganddynt hawl iddo. Mae angen i bob proses fod yn dryloyw ac yn hawdd i'w ddeall.

* 'gwella trefniadau cydweithio rhwng asiantaethau wrth iddynt gynllunio eu hymyriadau, cytuno ar flaenoriaethau a sicrhau bod adnoddau priodol ar gael yn brydlon er mwyn gallu gwneud gwahaniaeth' - mae angen sicrhau cydweithio gyda'r sector gwirfoddol yn y blynyddoedd cynnar megis Mudiad Meithrin er mwyn ehangu'r arferion da sydd yn bodoli eisoes yn y maes e.e. Cynlluniau Cyfeirio.

Hoffem longyfarch y Gweinidog ar ddogfen gynhwysfawr iawn fydd yn sicrhau sylfaen gadarn ar gyfer y dyfodol i blant ag anghenion dysgu ychwanegol. Rydym yn gobeithio y bydd ein sylwadau o gymorth cadarnhaol i'r broses.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwrwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddiennw, ticiwch yma:

ALN174: Rebecca Williams
Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae'r termau hyn wedi dechrau disodli'r rhai presennol i raddau helaeth yn barod. Mae'n bwysig bod cysondeb yn y termau a ddefnyddir ledled Cymru, a bod y termau'n rhai sy'n osgoi unrhyw fath o sarhad.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytunwn mewn egwyddor; mi allai'r drefn newydd gynnig gwell dilyniant o ran darpariaeth i'r unigolyn gan osgoi cyfnodau pontio anodd a pheryglon wrth drosglwyddo cyfrifoldebau.

Rhaid bod yn gwbl glir ynghylch pwy sydd â'r prif gyfrifoldeb ar bob cyfnod ym mywyd y plentyn/person ifanc. Yn ogystal, bydd angen cyllido'r y drefn newydd yn gywir ac yn ddigonol er mwyn sicrhau (i) bod digon o gapasiti gan y gweithwyr proffesiynol unigol sy'n delio ag achosion penodol (ii) bod modd dod â'r holl weithwyr proffesiynol perthnasol ynghyd a (iii) bod modd sicrhau'r ddarpariaeth a adnabyddir.

Bydd gofynion hyfforddiant sylweddol ynghlwm wrth gyflwyno'r drefn newydd, yn arbennig felly ar gyfer y sawl fydd â'r cyfrifoldeb dros asesu a darparu'r gefnogaeth.

Gwyddom ar hyn o bryd bod diffygion sylweddol iawn yn y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ar gyfer plant a phobl ifanc gydag ADY, a hynny'n aml oherwydd diffyg capasiti/arbenigedd o fewn y gweithluoedd perthnasol. Bydd ymestyn yr oedran yn gwaethgu'r sefyllfa honno. Cred UCAC yn gryf y dylai bod hawl gan unrhyw blentyn, person ifanc a'u teuluoedd i dderbyn y ddarpariaeth a'r gwasanaeth briodol drwy eu dewis iaith - boed yn Gymraeg neu'n Saesneg. Fodd bynnag, mae'r ddadl yn gryfach eto pan yn ymdrin â phlant o deuluoedd Cymraeg eu hiaith nad ydynt eto wedi dod i gysylltiad sylweddol â'r iaith Saesneg, ac sydd i bob pwrpas yn uniaith Gymraeg. Byddai unrhyw asesiad o blentyn uniaith, neu unrhyw ddarpariaeth ar ei gyfer yn gorfod bod yn y Gymraeg i fod yn ystyrlon. Bydd angen i'r ystyriaethau hyn fod yn gwbl glir ar wyneb y Mesur.

Mawr obeithiwn fod yr Arolwg Gweithlu AAA a gynhelir ar hyn o bryd gan yr Uned Pobl a Gwaith yn mynd i'r afael â materion ieithyddol o ran sgiliau'r gweithlu.

Pwyswn ar Lywodraeth Cymru i roi gwell cyfundrefnau yn eu lle ar gyfer cynllunio'r gweithlu AAA - yn cynnwys staff ysgolion (yn athrawon ac yn gynorthwywyr) a gweithwyr arbenigol megis seicolegwyr addysg, therapyddion lleferydd ac ati.

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Unwaith eto, cytunwn mewn egwyddor. Fodd bynnag, bydd angen sicrhau bod y cynigion yn gweithio ar lefel ymarferol.

Mae'r syniad o gael un cynllun integredig yn atyniadol ac yn synhwyrol; gallai leihau biwrocratiaeth yn sylweddol, a sicrhau proses llawer symlach a rhwyddach i'w deall a'i llywio. Cytunwn y gallai fod yn dipyn decach i'r unigolion hynny nad ydynt yn gymwys i gael Datganiad ar hyn o bryd.

Er mwyn i'r system newydd weithio'n effeithiol, ac er mwyn i bobl fod yn fodlon ildio'r sicrwydd a gynigir gan Ddatganiad, bydd yn rhaid adeiladu ymddiriedaeth plant, pobl ifanc a'u rhieni/gofalwyr yn y cysyniad newydd hwn o Gynllun Datblygu Unigol. Bydd rhoi diffiniad gwbl glir, diamwys o CDU yn rhan anhepgor o'r dasg honno, felly croesawn y cynnig i nodi'r gofynion lleiaf o ran gwybodaeth, a'r gofynion gorfodol manwl, y mae'n rhaid eu cynnwys mewn CDU.

Ar hyn o bryd, mae Datganiad yn rhoi mynediad at gyllid sy'n arwain at ddarpariaeth. Os caiff Datganiadau eu dileu, bydd angen adnabod y lefelau o gyllid sy'n angenrheidiol i weithredu'r system yn effeithiol ac yn effeithlon, a sicrhau y diogelir y lefelau hyn. Dywed y Papur Gwyn bod 103,791 o ddisgyblion Cymru (22%) â rhyw ffurf ar AAA - ac mae'n debygol mai dim ond disgyblion oedran ysgol yw'r rheiny (h.y. ddim yn cynnwys y grwpiau oedran 0-4, na 16/18-25). Os am greu darpariaeth decach, mwy cyson i'r plant a phobl ifanc hyn, bydd yn angenrheidiol i gynllunio'n ariannol mewn modd realistig, a sicrhau bod cyllidebau digonol ar gael. Canlyniad peidio â gwneud hynny fydd siom, rhwystredigaeth a dicter ymhlith plant, pobl ifanc a'u rhieni/gofalwyr (gan gynnwys llif diderfyn o gwynion i'r tribiwnys); straen aruthrol ar weithwyr proffesiynol, a methiant gwleidyddol anferth.

Mae gan UCAC bryder sylweddol y bydd y baich o ran llunio a gweithredu CDUau yn cwmpo ar ysgolion, a Chydlynwyr ADU yn arbennig. Mae cwestiynau mawr yn codi ynghylch capasiti ysgolion i allu delio ag anghenion plant a phobl ifanc ag ADU ar hyn o bryd - yn enwedig gyda'r pwyslais ar gynnwys cymaint â phosib ohonynt mewn darpariaeth brif ffrwd. Mae perygl y bydd y sefyllfa'n gwaethygu'n sylweddol gyda'r cynigion hyn, ac mai ar ysgolion y bydd y bai yn cwmpo am unrhyw fethiannau. Crybwyllwn unwaith eto yn y cyd-destun hwn y ffigur o 103,791 o ddisgyblion ag AAA yn ysgolion Cymru.

Mae UCAC yn gryf iawn ei farn y dylai'r hawl i gefnogaeth ADY yn y Gymraeg (o'r asesiad i'r ddarpariaeth), dan delerau'r CDU, ymddangos ar wyneb y Mesur.

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Cytunwn mewn egwyddor, am y rhesymau a amlinellir yn y Papur Gwyn o ran dilyniant effeithiol.

Fodd bynnag, unwaith eto, mae gennym bryderon ar lefel ymarferol. Nid ydym yn hyderus bod capasiti digonol o ran personél yn bodoli o fewn yr Awdurdodau Lleol ar hyn o bryd i ymgymryd â gofynion y drefn newydd arfaethedig. Mae hyn yn arbennig o wir os gweithredir y cynnig yn y Papur Gwyn o "sicrhau bod y CDU yn cael eu hadolygu unwaith y flwyddyn, man lleiaf...ac yn gynharach neu'n fwy aml lle y bo hynny'n briodol."

Bydd angen ehangu unrhyw dimau sy'n bodoli eisoes er mwyn sicrhau y gallant baratoi CDUau ar gyfer y grŵp oedran ehangedig. Ni ddylai'r cyfrifoldeb dros lunio'r CDUau gwmpo ar ysgolion a cholegau addysg bellach (er y dylent gael mewnbyn), ond yn hytrach ar dimau arbenigol o fewn yr ALLau. Bydd angen sicrhau bod gan y timau hyn y capasiti i weithio drwy gyfrwng y Gymraeg yn ôl yr angen.

Yn ogystal, mi fydd yn gwbl anhepgor i sicrhau cyllid digonol i gynnig y ddarpariaeth a gytunwyd arni yn y CDU.

Cwestiwn 3 – Cod ymarfer newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai cod ymarfer newydd ar ADY gynnwys gofynion gorfodol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, byrddau iechyd lleol a'r tribiwnlys weithredu'n unol â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

I sicrhau cysondeb mae angen bod yn glir ynghylch y gofynion a chymau gweithredu. Profiad ein haelodau yw fod y drefn bresennol yn feichus a bod yr atebolrwydd yn dueddol o ddisgyn ar ysgwyddau ysgolion.

Gall canllawiau fod yn fuddiol o ran amlygu arfer dda ond mae angen gochel rhag gosod disgwyliadau niferus ac anymarferol. Cytunwn mai gwell yw cael cynllun gorfodol syml a chllir ble mae rôl pawb wedi'i diffinio a'r atebolrwydd am ddarpariaeth hefyd yn glir ac yn statudol.

Nid oes pwrpas pennu gofynion - yn enwedig rhai y gellir eu gorfodi ar lefel gyfreithiol - heb fod yr adnoddau i ddarparu'r gwasanaeth yn cyd-fynd â nhw. Gallai hynny adael sefydliadau mewn sefyllfa amhosib. Dros y blynyddoedd diwethaf, mae ysgolion wedi bod yn ysgwyddo fwy-fwy o'r costau hyn - mae hynny'n gynyddol anghynladwy, yn enwedig dan y drefn newydd arfaethedig.

Dylai'r gofynion gorfodol hyn gynnwys cyfrifoldeb ar y sefydliadau i gynnig - a hynny mewn modd rhagweithiol - pob elfen o'r gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrrff eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae hyn yn anhepgor er mwyn sicrhau dilynianat. Mi ddylai gynnwys cyfrifoldeb i ddarparu trwy gyfrwng y Gymraeg ble fydd gofyn am hynny.

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Cytunwn ei bod yn synhwyrol i roi'r cyfrifoldeb ar Awdurdodau Lleol er mwyn sicrhau dilyniant.

Fodd bynnag mae cwestiwn adnoddau'n codi unwaith eto. Gall darpariaeth o'r fath fod yn gostus iawn, a byddai angen bod yn sicr bod unrhyw Awdurdod Lleol yn gael fforddio'r gost.

Rhaid cadw mewn cof nad yw'r costau hyn wedi'u dosbarthu'n hafal rhwng yr Awdurdodau - gallai un neu ddau o achosion dwys iawn olygu costau aruthrol i un Awdurdod unigol am gyfnod hir. Awgrymwn fod angen meddwl yn ofalus, nid yn unig am lefel y cyllid, ond yn ogystal ar sut y'i ddyrennir. Cyfeiria'r Papur Gwyn at drosglwyddo'r cyllid presennol i'r Grant Cynnal Refeniw. Awgrymwn nad fformiwla safonol yw'r ateb, ond yn hytrach fformiwla ar sail anghenion ac achosion penodol. Wedi dweud hynny, ni fyddwn am gynyddu'r llwyth gweinyddol sydd ynghlwm wrth y broses.

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae cydweithio'n hanfodol ar draws yr ystod oedran.

Fodd bynnag, profiad aelodau UCAC yw bod mewnbyn cyrff eraill yn anghyson. Yn aml, nodir nad oes gan yr amrywiol asiantaethau/sefydliadau yr adnoddau i ddiwallu gofynion y Datganiad, ac nid oes trafodaeth bellach. Yr ysgol sy'n cael ei gadael i ddelio â chwynion rhieni/gofalwyr sy'n naturiol yn anfodlon nad yw'r ddarpariaeth yn cyfateb â'r hyn sydd wedi'i nodi'n ofynnol yn y Datganiad.

Ffactor arall i'w ystyried yw anhawster cydlynu rhwng gwahanol gyrff. Mae cael pobl o wahanol asiantaethau at ei gilydd yn gallu bod yn eithriadol o anodd, ac mae is-adeiledd o ran trafndiaeth/systemau cyfathrebu yn gallu bod yn broblem. O ran ysgolion, fel arfer mae'r Cydlynnydd ADY yn athro sy'n addysgu, yn aml yn llawn amser, felly mae trefnu cyfarfodydd ac apwyntiadau yn gallu bod yn anodd. Bydd angen i asiantaethau eraill fod yn ymwybodol o'r cyfyngiadau hynny a cheisio bod mor hyblyg â phosib wrth drefnu cyfarfodydd a phennu amserlenni.

Profiad cyffredin iawn i aelodau UCAC mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg yw bod gwaith aml-asiantaeth yn golygu newid cyfrwng iaith, a bod popeth yn digwydd yn Saesneg. Mae'r Byrddau Iechyd yn arbennig yn dueddol o fynnu derbyn pob dogfennaeth yn Saesneg, neu'n bygwth y bydd oedi yn y broses i ganiatáu am gyfieithu os mynnir cyflwyno/derbyn dogfennaeth Gymraeg. Mae'r math hon o gyfundrefn yn gallu bod yn frawychus i rieni, ac yn eu gorfodi i ddewis rhwng derbyn gwasanaeth prydlon ar gyfer eu plant ar y naill law, neu wasanaeth Gymraeg ar y llall - sydd ddim yn ddewis o gwbl mewn gwirionedd. Mae'r holl broses yn creu anghymhelliaid cryf iawn, ac yn wir gellid dweud rhwystrau, rhag defnyddio'r Gymraeg. Mae'n rhaid rhoi ystyriaeth i hyn yn y Cod Ymarfer statudol arfaethedig, a credwn y dylid cynnwys dyletswydd ar wyneb y Mesur ar yr asiantaethau i gydweithio a rhannu gwybodaeth yn y Gymraeg os mai dyna dymuniad y teulu.

Bydd angen sicrhau bod protocolau a gofynion rhannu data yn glir ac yn caniatáu y math o rannu fydd ei angen. Gwyddom am achosion yn y gorffennol o anhawsterau (neu amharodrwydd) wrth geisio rhannu data rhwng gwasanaethau.

Awgrymwyn y dylai'r Cod Ymarfer fanylu ar sut y disgwylir i asiantaethau gydweithio, a sut byddant yn cael eu galw i gyfrif os nad ydynt.

Un cymhlethdod pellach i waith aml-asiantaeth yw patrwm a strwythur ansefydlog/ansicr llywodraeth leol. Mae gwahanol bartneriaethau trawsffiniol wedi'u ffurfio ar gyfer gwahanol gwasanaethau, a'r rheiny'n aml ddim yn rhannu'r un setiau o ffiniau. Mi fydd hyn yn siŵr o greu her i'r trefniadau arfaethedig.

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw ddulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Rhaid i'r partneriaethau fod yr un mor atebol ag ysgolion i'r plant a phobl ifanc a'i rhieni/gofalwyr, ac i Lywodraeth Cymru a'r Tribiwnlys.

Dylai'r Cod fanylu ar y math o wasanaeth sy'n ddisgwyliedig ac o ba ffynhonnell y caiff ei hariannu.

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
--------	-------------------------------------	-----------	--------------------------	---------------------------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae angen dileu unrhyw ddyblygu diangen.

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
--------	-------------------------------------	-----------	--------------------------	---------------------------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apêl i dribiwnlys?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Bydd angen sicrhau bod proses cwyno yn ei lle ar wahân i broses cwyno ysgol. gan y gallai'r gŵyn ymwneud â sawl darparwr.

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Mewn cyfnod o doriadau mae nifer yr apeliadau yn mynd i gynyddu am nad yw'n debygol o fod yn bosib i ddarparu i'r lefelau gofynnol a disgwyledig. Rhaid cael diffiniad clir o bryd mae gan plentyn/person ifanc yr hawl i gael CDU, a bod yn gwbl glir ynghylch yr amgylchiadau pryd y gellid apelio. Fel arall, gallai'r hawl hwn arwain at apeliadau diddiwedd. I osgoi hynny, mae angen i'r Ddeddf nodi pryd mae hi'n rhesymol i:

- beidio â sefydlu CDU
- wrthod cais i adolygu CDU
- herio'r disgrifiad o anghenion y plentyn
- fod wedi methu cyflwyno'r ddarpariaeth a nodwyd yn y CDU
- herio'r ddarpariaeth addysgol sy'n ofynnol ar gyfer bodloni'r anghenion
- ddirwyn CDU i ben

O ran ymestyn yr hawl i apelio i ddysgwyr ôl-16 hyd at 25 oed, cytunwn yn llwyr ei fod yn synhwyrol i ymestyn yr hawl i apelio os yw'r hawl i'r ddarpariaeth wedi'i hymestyn.

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Nid oes cwestiwn sy'n cyfeirio'n benodol at gynnis 14, sef ei gwneud hi'n ofynnol i ysgolion prif ffrwd ddynodi Cydlynnydd ADY. Nodwn y bydd ymgynghoriad pellach ynghylch canllawiau yn y maes hwn, a gwerthfawrogwn hynny. Fodd bynnag, teimlwn fod y wybodaeth yn y Papur Gwyn yn brin, a hoffem weld tipyn rhagor o fanylder cyn gallu ffurfio barn. Er enghraifft, sonnir y bwriedir ei gwneud yn ofynnol i Gydlynnydd ADY feddu ar 'beth profiad neu gymwysterau yn y maes neu'r ddau' - hoffem wybod pa lefel a pha fath o brofiad a/neu gymwysterau sydd dan sylw, a beth sy'n digwydd os nad oes unrhyw un cymwys yn yr ysgol.

Mae gan ysgolion fel arfer Gydlynnydd ADY yn barod. Mae gofynion y swydd wedi mynd yn gwbl afresymol o ran y llwyth gwaith, ac ar ben hynny mae diffyg cydnabyddiaeth o ran amser di-gyswllt a thâl. Nid yw gofynion y Ddogfen Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol yn hwyluso hyn, ond diffyg adnoddau yw'r prif broblem. Nid yw'n syndod ei bod yn fwyfwy anodd cael athrawon i ymgymryd â'r gwaith ychwanegol, eithriadol o feichus hwn.

Heblaw am un cyfeiriad at y Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg, nid yw'r Papur Gwyn yn cyfeirio unwaith at y Gymraeg. Mae hyn yn ddiffyg amlwg ac ysgytwol mewn dogfen o'r fath, a gresynwn yn fawr ato. Mae'r Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg yn delio i ryw raddau â'r angen i greu darpariaeth gyfrwng Cymraeg, ond ni all fynd i'r afael â holl wahanol agweddau'r broses arfaethedig yn y Papur Gwyn, ac nid oes sail statudol iddi.

Dylai'r iaith Gymraeg fod yn ystyriaeth drwyddi draw yn y Papur Gwyn - ac yn y Mesur, pan ddaw - gan gynnwys yn yr elfennau canlynol:

- hawl y plant/pobl ifanc a'u teuluoedd i gael trafod y CDU yn y Gymraeg, ar unrhyw adeg yn y broses (llunio, adolygu ac ati); mae angen i hwn fod yn gynnis rhagweithiol ac nid yn rhywbeth y mae'n rhaid i deuluoedd fentro i'w fynnu
- darpariaeth arbenigol cyfrwng Cymraeg (0-25 oed) a sicrhau dilyniant ieithyddol; fel uchod, mae angen i hwn fod yn gynnis rhagweithiol ac nid yn rhywbeth y mae'n rhaid i deuluoedd fentro i'w fynnu
- hawl i wneud a gwrando apêl yn y Gymraeg (drwy brosesau lleol a gerbron y Tribiwnlys)
- darpariaethau ynghylch y Gymraeg mewn perthynas â chydweithio amlasiantaeth
- darpariaethau ar gyfer cynllunio'r gweithlu i sicrhau cyflenwad digonol o arbenigwyr sy'n siarad Cymraeg

- eiriolaeth annibynnol

Dylai'r rhain oll fod yn ofyniadau gorfodol yn y Cod Ymarfer fel bod eglurder llwyr ynghylch y cyfrifoldebau, y dyletswyddau a'r hawliau. Yn dilyn egwyddor sylfaenol Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 na ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, ni ddylai darparu neu weinyddu'r broses yn y Gymraeg olygu oedi, na gwasanaeth israddol mewn unrhyw ffordd i'r defnyddwyr. Rhaid cofio y bydd nifer helaeth (a chynyddol) o'r partïon perthnasol yn ddarostyngedig i Safonau'r Gymraeg, ac mi fyddai'n briodol i gyfeirio at hynny yn y Cod Ymarfer.

Yn ychwanegol at hyn, byddai modd amlinellu'r arfer dda disgwylidig, mewn perthynas â materion ieithyddol, mewn canllawiau.

Teimla UCAC y dylai bod cyfeiriad wedi'i gynnwys yn yr adran 'Egwyddorion' ar ddechrau'r ddogfen at bwysigrwydd y Gymraeg ym mhob elfen o'r broses, ac yn y 'Nodau' yn ogystal.

Byddai deddfu ym maes Anghenion Dysgu Ychwanegol heb gyfeirio at yr angen i gymryd i ystyriaeth anghenion a dewisiadau ieithyddol y plant/pobl ifanc dan sylw yn esgeulus ar y gorau, ac o bosib yn codi cwestiynau cyfreithiol pwysig.

Mae UCAC yn gryf iawn o'r farn y dylid rhoi hawl i ddarpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg ar wyneb y Mesur arfaethedig.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddiennw, ticiwch yma:

**ALN175: Meri Huws
Comisiynydd y Gymraeg**

Mae Comisiynydd y Gymraeg yn croesawu'r cyfle i roi sylwadau ar y Papur Gwyn 'Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol'.

Yn seiliedig ar y nodau a amlinellwyd yn y ddogfen, mae tair agwedd y bydd angen i Lywodraeth Cymru gymryd sylw ohonynt yng nghyd-destun y Gymraeg wrth fynd ati i ddiwygio'r fframwaith:

- (1) Fframwaith deddfwriaethol unedig i blant a phobl ifanc o 0 i 25 oed – dylid sefydlu ystyriaeth i anghenion ieithyddol plant a phobl ifanc yn un o'r egwyddorion y seilir y fframwaith arni, a dylid sicrhau bod dilyniant ieithyddol i'r ddarpariaeth a'r gwasanaethau a gynigir;
- (2) Proses integredig a chydweithredol – dylid sicrhau bod yna gydlynw a chydgyllunio rhwng asiantaethau er mwyn sicrhau bod pob gwasanaeth a ddarperir ar gael yn y Gymraeg ac i'r un safon
- (3) System deg a thryloyw ar gyfer darparu gwybodaeth a chyngor ac ar gyfer datrys pryderon ac apeliadau – dylid sicrhau bod systemau mewn lle i alluogi'r asiantaethau dan sylw i ddarparu'r gwasanaethau yma yn Gymraeg

Prif nod y Comisiynydd yw hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg. Gwneir hyn drwy ddwyn sylw at y ffaith bod statws swyddogol i'r Gymraeg yng Nghymru a thrwy osod safonau ar sefydliadau. Bydd hyn, yn ei dro, yn arwain at sefydlu hawliau i siaradwyr Cymraeg. Mae dwy egwyddor yn sail i waith y Comisiynydd:

- Ni ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg
- Dylai personau yng Nghymru allu byw eu bywydau drwy gyfrwng y Gymraeg os ydynt yn dymuno gwneud hynny.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

Dros amser fe fydd pwerau newydd i osod a gorfodi safonau ar sefydliadau yn dod i rym trwy is-ddeddfwriaeth. Hyd nes y bydd hynny'n digwydd bydd y Comisiynydd yn parhau i arolygu cynlluniau iaith statudol trwy bwerau y mae wedi eu hetifeddu o dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993.

Crëwyd swydd y Comisiynydd gan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Caiff y Comisiynydd ymchwilio i fethiant i weithredu cynllun iaith, ymyrraeth â'r rhyddid i ddefnyddio'r Gymraeg yng Nghymru ac, yn y dyfodol, i gwynion ynghylch methiant sefydliadau i gydymffurfio â safonau.

Un o flaenoriaethau'r Comisiynydd yw craffu ar ddatblygiadau polisi o ran y Gymraeg. Felly, prif rôl y Comisiynydd yw darparu sylwadau yn unol â'r cylch gorchwyl hwn gan weithredu fel eiriolwr annibynnol ar ran siaradwyr Cymraeg yng Nghymru y gallai'r diwygiadau arfaethedig effeithio arny'n nhw. Mae'r ymagwedd hon yn cael ei harddel er mwyn osgoi unrhyw gyfaddawd posibl ar swyddogaethau'r Comisiynydd ym maes rheoleiddio, a phe bai'r Comisiynydd yn dymuno adolygu'n ffurfiol berfformiad y sefydliad yn unol â darpariaethau'r Mesur.

Bydd y Comisiynydd yn rhoi sylw i deddfwriaeth a strategaethau allweddol wrth ystyried buddiannau siaradwyr Cymraeg yng Nghymru. Mae dau o'r rhai hynny yn arbennig o berthnasol ar gyfer siaradwyr Cymraeg sydd ag anghenion ychwanegol.

Mae Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011 yn ymgorffori holl hawliau Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) i gyfraith ddomestig Cymru. Cyfeiria nifer o erthyglau CCUHP yn benodol at iaith a mynegi barn.

Mae Erthygl 2 yn gwarchod y plentyn rhag dioddef gwahaniaethu ar sail iaith ac yn rhoi dyletswydd ar bartïon gwladwriaethau i amddiffyn y plentyn rhag pob ffurf ar gamwahaniaethu. Mae Erthyglau 12 a 13 yn rhoi'r hawl i'r plentyn leisio barn yn ddirwystr, gydag Erthygl 30 yn rhoi'r hawl i'r plentyn sy'n perthyn i leiafrif ddefnyddio ei iaith ei hun mewn cymuned ag aelodau eraill o'i grŵp. Dylid sefydlu ystyriaeth i anghenion ieithyddol plant a phobl ifanc yn un o'r egwyddorion y seilir y fframwaith newydd arni.

Er mwyn cydymffurfio ag ymrwymïadau cyffredinol Adran 78 Deddf Llywodraeth Cymru 2006, fel y'i diwygiwyd, a'i Chynllun Iaith Gymraeg, dylai Llywodraeth Cymru dalu sylw arbennig i bob cyfle i wella darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn ystod y broses o ddatblygu'r fframwaith. Dylid ystyried yn fanwl pa gyfleoedd sydd i gau unrhyw fylchau yn narpariaeth gwasanaethau dwyieithog i blant a phobl ifanc sydd ag anghenion ychwanegol ar draws Cymru. Mae cyfrifoldeb ar Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd, a Llywodraeth Cymru fel ei gilydd i adnabod y bylchau hyn a chynllunio ar lefel leol, genedlaethol a deddfwriaethol i unioni'r meysydd hynny lle nad yw siaradwyr Cymraeg yn cael gwasanaeth cyfartal â defnyddwyr di-Gymraeg ar hyn o bryd.

Mae'r Comisiynydd yn croesawu'r cam pwysig yma i ddiwygio'r broses ar gyfer plant a phobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY). Wrth edrych ar y cynigion a

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

nodwyd yn y papur gwyn, ymddengys fod hawl yr unigolyn i ddefnyddio'r Gymraeg, a dyletswydd y Llywodraeth i sicrhau'r hawl hwnnw, yn greiddiol i'r cynigion hynny. Dylai'r Llywodraeth felly gynllunio ar gyfer darparu gwasanaethau'r fframwaith trwy gyfrwng y Gymraeg yn unol â'r hawliau a osodir yn CCUHP.

Fe fydd y fframwaith deddfwriaethol unedig yn cefnogi plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac yn seiliedig ar gadw'r hyn sydd yn gweithio a'i wella ac addasu a disodli'r hyn nad yw'n gweithio. Ond am yr adran sydd yn sôn am y Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg, nid oes unrhyw gyfeiriad i anghenion ieithyddol a darparu gwasanaethau yn Gymraeg ar gyfer plant a phobl ifanc a ADY. Nodir fel un o egwyddorion allweddol ar gyfer diwygio'r fframwaith presennol y 'dylai dysgwyr allu disgwyl i'w hanghenion gael eu nodi a'u bodloni'. Dylai sefydlu ystyriaeth i anghenion ieithyddol plant a phobl ifanc felly fod yn un o'r egwyddorion y seilir y fframwaith arni. Dylai'r fframwaith sicrhau ei fod yn bodloni anghenion siaradwyr Cymraeg drwy sicrhau ei bod yn gallu derbyn gwasanaeth yn eu hiaith eu hunain drwy gydol y broses a bod dilyniant ieithyddol i'r ddarpariaeth a'r gwasanaethau a gynigwyd. Bydd hyn yn sicrhau fod plant a phobl ifanc yn gallu cyfleu eu hanghenion yn effeithiol gan dderbyn y cymorth gorau posibl.

Ymhlith y cynigion a nodwyd, mae rhai yn ymwneud â chyflwyno Cynlluniau Datblygu Unigol (CDU) yn ogystal â rhai sydd yn ymwneud â Chod Ymarfer ar ADY a fydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru ymgynghori ynghylch a'i gyhoeddi. Fe fydd y CDU yn disodli datganiadau AAA, asesiadau ôl-16 a Chynlluniau Addysg Unigol (CAU) anstatudol a chynlluniau ôl 16. Fe allai'r Cod Ymarfer gynnwys "gofynion gorfodol y bydd yn rhaid i'r cyrff perthnasol (awdurdodau lleol, ysgolion a gynhelir, sefydliadau AB, unedau cyfeirio disgyblion (UCD), byrddau iechyd lleol a Thribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ('y Tribiwnlys')) weithredu'n unol â hwy; a canllawiau y bydd yn rhaid i'r cyrff hynny a darparwyr addysg a hyfforddiant eraill roi sylw dyledus iddynt."

Mae galluogi rhywun i siarad yn eu hiaith eu hunain yn elfen greiddiol o egwyddorion darparu cymorth a gofal, ac nid yn opsiwn ychwanegol. Gall nifer o blant a phobl ifanc sydd ag anghenion addysgol ychwanegol fod yn fregus iawn, ac felly mae cyfrifoldeb ar y Llywodraeth a'r holl gyrff perthnasol i ddarparu gwasanaethau addas ac effeithiol. I alluogi hynny, dylai'r sefydliadau hyn brif ffrydio gwasanaethau Cymraeg fel rhan anhepgor o ddarparu'r gwasanaeth a chynllunio'r gweithlu. Yn greiddiol i hynny mae'r angen sy'n bodoli i'r sefydliadau perthnasol gydnabod mai dim ond yn y Gymraeg y gall rhai pobl fynegi eu hanghenion yn effeithiol, ac mae gan wasanaethau ddyletswydd i gwrrd â'r anghenion hyn.

Yn sgil gweithredu cynlluniau iaith Gymraeg, mae'r cysyniad o 'ddewis iaith' yn gyfarwydd i ddarparwyr gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Fodd bynnag, gall nifer o blant a phobl ifanc sydd ag anghenion addysgol ychwanegol fod yn fregus, ac felly'n llai hyderus wrth ofyn am wasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg. Yn y fframwaith strategol ar gyfer Gwasanaethau Cymraeg mewn Iechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol a Gofal Cymdeithasol - Mwy na Geiriau, mae Llywodraeth Cymru yn adnabod pedwar grŵp blaenoriaeth ble mae darparu gwasanaethau Cymraeg yn arbennig o bwysig. Ymhlith y pedwar yma mae plant a phobl ifanc a phobl gydag anabledau dysgu. Ystyrir y bobl hyn

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

yn arbennig o fregus oherwydd bod eu gofal a'u triniaeth yn dioddef os na chânt eu trin yn eu hiaith eu hunain. Rhaid cydnabod, felly, nad mater o ddewis personol yw iaith, ond ei fod yn un o anghenion darparu cymorth a gofal ei hun.

Dylid sicrhau felly bod y CDUau yn ogystal â'r Cod Ymarfer nid yn unig ar gael yn y Gymraeg ond ei bod yn sicrhau bod anghenion ieithyddol yr unigolyn yn cael ei gwireddu. Mae Cod Ymarfer Anghenion Addysgol Arbennig Cymru a ddaeth i rym yn 2002 yn sôn am Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993 a'r gofynion ieithyddol sydd ynghlwm wrth ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg a/neu Saesneg yn unol ag anghenion a dymuniadau'r disgybl a'i rieni. Disgwylir felly i'r cod ymarfer newydd gynnwys adran ar Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 er mwyn sicrhau bod anghenion a dymuniadau plant a phobl ifanc sydd a ADY yn cael eu gwireddu.

Nodwyd mai un o'r rhesymau am gynnig y newid yma mewn deddfwriaeth yw oherwydd nid yw camau adnabod ac ymyrryd bob amser yn cael eu cymryd ar yr adeg gynharaf. Mae yna lawer o dystiolaeth sydd yn dangos manteision ymyrryd yn gynnar ond er mwyn i hyn weithio mae cydweithredu agos a rhannu gwybodaeth rhwng asiantaethau yn gwbl allweddol. Mae un o'r cynigion yn nodi y dylid gwneud hi'n ofynnol i'r Cod Ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer gweithwyr proffesiynol ynghylch adnabod plant ag ADY yn gynnar iawn, gan gynnwys y rhai nad ydynt wedi cyrraedd oedran ysgol orfodol. Mae cynnig arall yn ei gwneud hi'n ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau AB gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio ac wrth gyflawni darpariaeth er mwyn bodloni anghenion dysgu ychwanegol plant a phobl ifanc hyd at 25 oed. Dylid sicrhau felly bod y cymorth a'r gwasanaethau sydd eu angen ar gael i'r plant a phobl ifanc hynny o'r blynyddoedd cynnar tan iddynt gyrraedd 25 oed.

Fe fydd dyletswyddau i rhannu gwybodaeth yn cael eu hymestyn i gynnwys pob plentyn a pherson ifanc hyd at 25 mlwydd oed sydd mewn addysg neu hyfforddiant ac mae'r diffiniad newydd o ADY yn berthnasol iddynt. Nodwyd 'Byddai'r holl wasanaethau y mae'r plentyn a'i deulu'n dibynnu arnynt yn cydweithio â'r teulu er mwyn cytuno ar gynllun gweithredu o fewn y CDU sy'n adlewyrchu eu huchelgeisiau ar gyfer y presennol a'r dyfodol'. Dylid sicrhau felly bod modd i blant a phobl ifanc dderbyn y cymorth a'r gwasanaethau sydd ei angen trwy ei dewis iaith a bod dilyniant ieithyddol i'r gwasanaethau a'r cymorth wrth i'r plentyn fynd yn hŷn.

Agwedd sydd yn ganolog i'r cynigion a gyflwynwyd yw cydweithredu er mwyn cefnogi plant a phobl ifanc yng Nghymru sydd ag ADY i gyflawni hyd eithaf eu gallu. Wrth ystyried y ffordd orau o gwrdd â'r angen am gymorth yn y Gymraeg, mae cynllunio a datblygu sgiliau iaith Gymraeg y gweithlu yn allweddol. Dylai sefydliadau sydd â chynllun iaith fod yn ymwybodol o sgiliau iaith eu gweithlu ac anghenion iaith Gymraeg y sefydliad. Mae'n ofyniad yn eu cynlluniau iaith statudol i lunio strategaeth sgiliau iaith i fapio sgiliau staff a rhoi mesurau ar waith i gau unrhyw fylchau mewn darpariaeth. Mae cynllunio'r gweithlu, felly, wrth wraidd llwyddiant y ddarpariaeth. Dylid sicrhau bod yna gydlynw a chydlynllunio rhwng asiantaethau er mwyn sicrhau bod pob gwasanaeth a ddarperir ar gael yn ddwyieithog ac i'r un safon ar draws Cymru gyfan.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

Yn ei strategaeth ar gyfer hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg ym mywyd bob dydd - iaith fyw: iaith byw, amlinellir chwe nod gan Lywodraeth Cymru sef;

- annog a chefnogi'r defnydd o'r Gymraeg o fewn teuluoedd
- cynyddu'r ddarpariaeth o weithgareddau Cymraeg ar gyfer plant a phobl ifanc a chynyddu eu hymwybyddiaeth o werth yr iaith
- cryfhau safle'r Gymraeg o fewn y gymuned
- cynyddu cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle
- cynyddu a gwella gwasanaethau Cymraeg i ddinasyddion
- cryfhau'r seilwaith ar gyfer yr iaith, gan gynnwys technoleg ddigidol.

Mae'r strategaeth hefyd yn pwysleisio pwysigrwydd Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg Llywodraeth Cymru fel elfen hanfodol wrth greu siaradwyr Cymraeg y dyfodol - ar y cyd ag annog y defnydd o'r iaith o fewn teuluoedd.

Mae nod strategol 1 Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg Llywodraeth Cymru yn amlinellu sut y dylid gwella'r broses o gynllunio darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y cyfnod addysg cyn statudol a statudol, ar sail ymateb ryngweithiol i'r galw gwybodus ymhlith rhieni. Mae amcan strategol AS1.5 y strategaeth yn nodi:

'Disgwyl gwell cynllunio ar gyfer darpariaeth a gwasanaethau addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) fel rhan annatod o ddarpariaeth addysg yn genedlaethol, yn rhanbarthol ac yn lleol.'

Pwysleisiwn eto, felly, bwysigrwydd ystyried y cyd-destun ieithyddol a sicrhau bod anghenion ieithyddol unigolyn hefyd yn cael eu diwallu a bod darpariaeth a gwasanaethau addysg cyfrwng Cymraeg yn cael eu mapio ar bob lefel. Fe fydd gofynion hyfforddi sylweddol ynghlwm wrth gyflwyno'r fframwaith newydd a dylid sicrhau y bydd yr hyfforddiant yma ar gael yn y Gymraeg yn ogystal â pharatoi unigolion at gyflwyno gwasanaethau Cymraeg. Dylid sicrhau bod rhaglenni ymwybyddiaeth iaith hefyd yn rhan greiddiol o'r gyfundrefn addysg a hyfforddiant. Nodir un o'r cynigion y bydd disgwyl i Ysgolion prif ffrwd ddynodi Cydlynedd ADY. Dylid sicrhau felly bod cyrsiau hyfforddiant megis Tystysgrif i Raddedigion mewn Anghenion Dysgu Ychwanegol neu'r modiwl ADY ar y Rhaglen Meistr mewn Ymarfer Addysgol yn paratoi unigolion trwy roi'r hyfforddiant a'r profiad perthnasol iddynt er mwyn sicrhau ei bod yn medru cyflwyno gwasanaeth Cymraeg.

Mae un cynnig yn ei wneud yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer rhoi gwybodaeth a chynghor yn ogystal â gwneud hi'n ofynnol i Lywodraeth Cymru gyflwyno canllawiau i awdurdodau, gan gynnwys gofynion gorfodol lle bo angen. Dylid sicrhau felly bod y wybodaeth ac unrhyw gynghor ar gael yn Gymraeg gan gynnwys unrhyw daflenni, gwefannau, canolfannau cymorth, cyfryngau cymdeithasol ayyb. Dylid hefyd sicrhau bod anghenion ieithyddol yn ofyniad clir yn unrhyw agwedd o'r gwaith yma a rhoddyd allan i dendr.

Wrth droi i edrych ar y cynigion yn ymwneud â datrys anghydfodau ac apeliadau, rhagwelir y bydd cynnydd aruthrol yn y galw am y fath wasanaeth gan fod yr hawl i apelio yn cael ei ymestyn i unrhyw blentyn neu berson ifanc (neu ei riant) o 0 i 25 oed sydd â CDU neu sy'n

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

credu y dylai fod ag un. Dylid sicrhau felly bod yna ddigon o gymodwyr hyfedr yn y Gymraeg sydd yn medru ymdrin ag anghydfodau yn y Gymraeg. Yn yr un modd, fe ddylid sicrhau bod y Tribiwnlys yn medru cynnig gwasanaeth Cymraeg trwy sicrhau bod yna gyflenwad digonol o staff sydd yn medru gweithredu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Nodir y dylid ond ystyried y broses apelio os nad oes unrhyw ddewis arall a bod angen trefniadau clir, cyson ac effeithiol ar gyfer datrys anghydfodau er mwyn lleihau'r nifer o achosion sydd yn mynd at apêl. Fe ddylid sicrhau felly fod yna ganllawiau clir i blant a phobl ifanc a'i rhieni ar ddewis iaith a'i hawliau gan gynnwys manylion ynglŷn â lle i droi os na fyddant yn derbyn gwasanaeth neu gymorth yn eu dewis iaith. Dylid sicrhau fod yna gysondeb ar draws Cymru gyfan o ran y prosesau cwynion a datrys anghydfodau.

Cynigiwyd bod y ddarpariaeth bresennol mewn perthynas â gwasanaethau eiriolaeth annibynnol a chyfeillion achos yn cael ei ailddatgan ond y byddai'n ofynnol i Lywodraeth Cymru gyflwyno canllawiau ynghylch y mater a fydd yn cynnwys gofynion gorfodol lle bo angen. Eto, dylid sicrhau bod systemau mewn lle i alluogi'r asiantaethau dan sylw i ddarparu'r gwasanaethau yma yn ddwyieithog gan gynnwys hyfforddiant priodol ac ymwybyddiaeth iaith i staff.

Mae nifer o faterion gweithredol yn codi o'r papur hon ble bydd angen sicrhau yr ymgorfforir y gofynion ieithyddol hynny a osodir mewn deddfwriaeth. Wrth i'r gwaith o baratoi'r fframwaith diwygiedig a'r cod ymarfer fynd rhagddo, rydym yn awyddus i gyfrannu at y drafodaeth ymhellach ac i drafod rhai materion â chi yn uniongyrchol.

Hoffwn ddiolch i chi am y cyfle i ddarparu sylwadau ar yr ymgynghoriad hwn. Gofynnwn i chi roi ystyriaeth lawn i'r sylwadau a nodir uchod.

ALN181: Ceri Owen
Rhieni dros Addysg Gymraeg (RHAG)

1. Sylwadau Cyffredinol

1.1 Mae RhAG yn croesawu'r cyfle i gyfrannu sylwadau ar y Papur Gwyn dan sylw.

1.2 Mae'n destun gofid a phryder difrifol nad oes unrhyw gyfeiriad at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y ddogfen, namyn un cyfeiriad byrhoedlog at y Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg. Mae'n syfrdanol bod ystyriaethau allweddol yn ymwneud â'r iaith Gymraeg wedi eu heithrio'n llwyr o'r Papur Gwyn dan sylw.

1.3 Dylai darpariaeth cyfrwng Cymraeg fod yn elfen greiddiol a chanolog i'r ddeddfwriaeth newydd arfaethedig ac nid ystyriaeth ymylol fel sy'n cael ei adlewyrchu yn y ddogfen ar hyn o bryd.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

1.4 Mae RhAG yn croesawu'r weledigaeth sylfaenol a grisialir yn y Papur, sef i gysoni a symleiddio'r prosesau a chreu cyfundrefn sy'n fwy unedig, cyd-gysylltiol a theg. Cefnogwn y bwriad i ddiwygio'r ddeddfwriaeth er mwyn cynnig atebion ymarferol i ddiffygion y system bresennol ac adlewyrchu'n well y sefyllfa genedlaethol sydd ohoni heddiw. Yn hynny o beth, mae'r cynnig cyntaf i newid y derminoleg berthnasol, sef Addysg Dysgu Ychwanegol yn gydnaws â'r amcanion hynny ac yn symud tuag at leihau unrhyw stigma. Wrth gwrs mae maes ADY yn un sylweddol a rychwant yr anghenion o fewn y sbectrwm yn eang. Byddem yn awyddus i bwysleisio na ddylai unrhyw drefn newydd beryglu'r ddealltwriaeth bod angen rhoi sylw dyledus i'r anghenion ac anabledau dwysaf dan unrhyw label neu derm 'cyffredinol'.

1.5 Serch hynny, caiff unrhyw ymdrechion i sefydlu system sy'n fwy cynhwysol a chyfannol eu tansellio'n syth trwy ddiffyg cydnabyddiaeth yn y Papur hwn o'r cyd-destun ieithyddol yng Nghymru.

1.6 Mae Mesur y Gymraeg (2011) yn gosod y cyd-destun cyfreithiol lle na ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Credwn y dylai egwyddorion cyfreithiol y Mesur fod yn ystyriaeth trosfwaol i'r ddeddfwriaeth arfaethedig yn yr un modd ag y mae egwyddorion Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn.

1.7 Fel Strategaeth iaith y Llywodraeth - iaith fyw: iaith byw - credwn bod hwn yn fater o gyfleoedd cyfartal sylfaenol:

"Mae cyfle cyfartal yn thema drawsbynciol sy'n allweddol i'r ddogfen hon ac i holl bolisiâu Llywodraeth Cymru. Ni ddylai unrhyw un, mewn unrhyw ran o Gymru, fethu â manteisio ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg, nac ychwaith fethu â manteisio ar gyfleoedd i ddysgu'r Gymraeg oherwydd eu hil, ethnigrwydd, anabled, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, oedran neu grefydd (t.19).

1.8 Ategir hynny yn y Strategaeth Addysg Cyfrwng Gymraeg (12:2010).

1.9 Fel nodir yn y Papur, mae cynllunio strategol ar gyfer ADY bellach yn ofyniad statudol yng Nghynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg:

"AS1.5: Disgwyl gwell cynllunio ar gyfer darpariaeth a gwasanaethau addysg cyfrwng Gymraeg i ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) fel rhan annatod o ddarpariaeth addysg yn genedlaethol, yn rhanbarthol ac yn lleol." Strategaeth Addysg Cyfrwng Gymraeg, Llywodraeth Cymru.

1.10 Credwn bod cyfle i adeiladu ar hyn yma ac i ddeddfwriaeth newydd osod gwaelodlin sy'n sefydlu'r egwyddor o hawl i ddarpariaeth ar gyfer disgyblion gydag anhawsterau dysgu yn unol â dewis iaith y rhiant.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

1.11 Polisi Llywodraeth Cymru yw symud at gynnydd nifer y bobl sy'n siarad y Gymraeg ac ehangu'r cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith, yn arbennig ym mheuoedd y teulu a'r gymuned. Rhaid osgoi sefyllfa ble caiff teuluoedd sydd â phlant gydag anhawsterau dysgu ychwanegol eu hamddifadu o'r cyfle i brofi a chwarae rhan llawn yn y weledigaeth honno, ac yn hytrach greu byd sy'n amherthnasol neu'n gaeëdig iddynt. Ar aelwydydd ble siaredir y Gymraeg, mae'n anochel hefyd y byddai trosglwyddo un plentyn gydag anabledau neu anhawsterau dysgu i addysg arbenigol cyfrwng Saesneg yn arwain at newid iaith yr holl deulu o'r Gymraeg i'r Saesneg. Mae goblygiadau'r diffyg dewis yn ddifrifol a phellgyrhaeddol.

1.12 Dylid cadarnhau bod iaith yn angen (need) fel egwyddor sylfaenol ar wyneb y Bil, a thrwy hynny sefydlu'r hawl i ddewis a derbyn darpariaeth a/neu wasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg. Dylid rhoadru ystyriaethau'n ymwneud a'r iaith Gymraeg a darpariaeth cyfrwng Cymraeg trwy pob elfen o'r ddeddfwriaeth ac unrhyw Reoliadau a neu God Ymarfer newydd arfaethedig. Ni ddylid gwahaniaethu ar sail cefndir ieithyddol yr unigolyn, boed ef/hi yn siaradwr Cymraeg, yn ddsygwyr neu'n ddi-Gymraeg.

2. CYNIGION

2.1 Penderfynu ar addysg plentyn yw un o'r penderfyniadau pwysicaf all wynebu riant. Mewn sefyllfaoedd ble mae angen neu anhawster addysgol yn ystyriaeth, yna mae'r dewis hwnnw'n llawer mwy heriol a chymleth. Dylai unrhyw ddiwygiadau i'r ddeddfwriaeth yn y maes fraeniaru'r tir er mwyn lleddfu a hwyluso'r penderfyniad cymaint â phosib. Dylai hefyd osod yr amodau er mwyn osgoi sefyllfa ble mae rhaid i riant ddewis rhwng y ddarpariaeth arbenigol a chyfrwng iaith y ddarpariaeth honno, rhywbeth sy'n digwydd yn llawer rhy aml ar hyn o bryd.

2.2 Mae angen ymrwymiad i'r feddylfryd bod iaith yn perthyn inni gyd, ac mai cerbyd ydyw i gyrraedd ein potensial beth bynnag ein gallu. Rhaid sicrhau nad oes unrhyw blentyn yn cael eu hamddifau o'r cyfleoedd hyn ac osgoi defnyddio anabled neu anhawster dysgu fel rhwystr all lyffetheiro neu atal hynny.

2.3 Mae Deddf Addysg 1996 a Chod Ymarfer Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, 2004 yn gwneud darpariaethau sy'n golygu bod disgyblion gydag anghenion dysgu ychwanegol yn rhan greiddiol o holl brosesau cynllunio ar draws holl gyfnodau addysgol. Mae'n rhaid i AALLau geisio diwallu anghenion disgyblion AAA yn unol â dewis y rhieni o safbwynt darpariaeth a chydabod hawliau plant gyda AAA i dderbyn darpariaeth yn eu dewis iaith.

2.4 Ein pryder ar hyn o bryd yw nad yw hynny'n cael ei wireddu ar lawr gwlad. Mae'r ddarpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol twy gyfrwng y Gymraeg yn parhau'n ddarniog a diffygiol mewn sawl rhan o Gymru, ac mewn rhai meysydd yn fwy nag eraill. Yn wir mewn rhai ardaloedd does dim darpariaeth ar gael o gwbl. Mae anghysondeb yn y modd caiff teuluoedd eu trin; y ddarpariaeth sydd ar gael; ynghyd â lefel yr arbenigedd a'r gefnogaeth sydd ar gael. Tu hwnt i Wynedd a Mon, mae'n ddarpariaeth sy'n parhau i fod ar sail loteri côd post.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

2.5 Ceir o hyd enghreifftiau o arbenigwyr yn cynghori rhieni i symud eu plant o'r sector cyfrwng Cymraeg i'r sector Saesneg gan ddatgan y byddai'r plentyn 'ar ei ennill' o wneud hynny. Yn wir mae tystiolaeth yn cefnogi'r ddatl bod dwy iaith yn cyfoethogi profiad plentyn hyd yn oed os oes anhwylder iaith. Mae agweddau negyddol o'r fath yn ddull o beidio darparu gwasanaeth Cymraeg, ac mae'n gwrthod hawl disgybl o gael addysg yn ei ddewis iaith. Os yw'r plentyn neu'r rhiant yn fregus yna mae mwy o ddatl am y lefel uchaf o gefnogaeth ym marn RhAG.

2.6 Profiad RhAG yw mai rhieni fel arfer sy'n parhau i orfod brwydro er mwyn sicrhau darpariaeth, a thrwy eu dycnwch a'u hymdrechion hwy y gellir priodoli unrhyw lwyddiant.

Profiadau rhieni:

Isod dymunwn gyfeirio at rhai achosion sydd wedi dod i sylw RhAG dros y blynyddoedd diwethaf; sy'n darlunio'r heriau ymarferol hynny mae rhieni wedi gorfod eu hwynebu mewn sefyllfaoedd go iawn. Mae'r achosion yn ddi-enw a'r manylion personol wedi eu golygu.

Achos A: Plentyn yn mynychu Cylch Meithrin mewn ardal Dechrau'n Deg yn y de ddwyrain a'r fam yn ddi-Gymraeg. Mae problemau iaith a lleferydd gan y plentyn a rhai anghenion corfforol. Dyhead y fam oedd iddo barhau gyda'i addysg trwy gyfrwng y Gymraeg a throsglwyddo i'r ysgol Gymraeg agosaf. Profodd gefnogaeth rhagorol yn y Cylch gan wneud cynnydd boddhaol. Roedd yn hapus ac yn fodlon ei fyd yno mewn amgylchedd Cymraeg a Chymreig. Yn ystod y broses o ymgeisio am le yn yr ysgol, argymhelliad y sir oedd iddo fynd i ddosbarth arsylwi cyfrwng Saesneg am 6 mis gan nad oes dosbarth arsylwi cyfrwng Cymraeg yn y sir dan sylw. Rhoddodd y sir wybod na fyddent yn ariannu'r cymorth 1:1 iddo yn yr ysgol Gymraeg pe byddai'r fam yn dewis gwrthod eu hargymelliad. Er bod yr ysgol Gymraeg gryn bellter i ffwrdd, roedd y fam yn awyddus i wneud yr aberth o'r daith yno ac yn ôl, ond gan bod y ddarpariaeth cyfrwng Saesneg ar stepen drws, creuwyd sefyllfa anochel lle byddai'n llai trafferthus iddi anfon y plentyn i'r ysgol Saesneg gydag uned arbennig, er gwaethaf ei hangerdd dros roi addysg Gymraeg i'w phlentyn.

Achos B: Plentyn gyda Dyslecsia ac elfennau o Dyspraxia, yn byw yng nghanolbarth Cymru ar aelwyd Gymraeg ei hiaith, ac yn mynychu ffrwd Gymraeg mewn ysgol gynradd gyda ffrydiau Cymraeg a Saesneg cyfochrog. Bu pryder bron o'r cychwyn gan y rhieni ynglŷn â chynnydd a datblygiad eu plentyn, ond na chodwyd y mater yn ffurfiol gyda'r ysgol hyd nes diwedd Blwyddyn 1. Erbyn hyn roedd yn amlwg ei fod yn tangyflawni yn ei waith darllen ac ysgrifennu a lefelau cyrhaeddiad addysgol yn sylweddol is na'i oedran.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

Cymerodd dros 15 mis i gael cytundeb bod angen cymorth a chefnogaeth ychwanegol ar y plentyn. Y rhieni eu hunain aeth ag ef i gael ei asesu'n annibynnol gan Uned Dyslecsia Prifysgol Bangor. Cafwyd cadarnhad bod ganddo Ddyslecsia ac elfennau o Dyspraxia. Ar gais y rhieni cafodd ei asesu gan Seicolegydd Addysg ond bu'n rhaid cynnal yr asesiad trwy gyfrwng y Saesneg gan nad oedd y Sir yn cyflogi ymarferwr oedd yn medru'r Gymraeg. Cynhaliwyd profion darllen trwy gyfrwng y Saesneg, er mai trwy gyfrwng y Gymraeg roedd y plentyn yn derbyn ei addysg. Cafwyd esboniad mai'r ysgol oedd yn gyfrifol am gynnal rhain, ond daeth yn amlwg nad oedd neb wedi cysylltu â hwy i drefnu bod hynny'n digwydd. Darganfuwyd nad oedd yr adnoddau priodol i gynnal y profion gan yr ysgol beth bynnag; cynigiodd ysgol arall roi benthyg eu adnoddau hwy ond ni ddigwyddodd hynny.

Yn ystod ei gyfnod yn yr ysgol gynradd cafodd y plentyn amrywiaeth o gefnogaeth: gan gynnwys cymorth achlysurol gan gymhorthydd dosbarth nad oedd yn medru siarad Cymraeg; ei ddysgu am dymor gan fyfyrwr ar leoliad yn yr ysgol ac yna gan athrawes newydd gymhwyso heb unrhyw brofiad o ddelio gyda Dyslecsia.

Profwyd methiant ar ran yr ysgol i drefnu cyfarfodydd amlasiantaeth rheolaidd er mwyn cydlynu'r gefnogaeth angenrheidiol. Trwy'r cyfan, y rhiant oedd yn rhagweithiol ac yn ysgogi popeth e.e dod ag adnoddau cyfrwng Cymraeg ar gyfer Dyslecsia i'r ysgol gan nad oedd cyllid ganddynt i ariannu hynny; cyfeirio'r ysgol at Gydlynnyddion AAA eraill gyda phrofiad o weithio yn y Gymraeg, ond bu'r ysgol yn araf i wneud cyswllt os gwnaethpwyd hynny o gwbl.

Dros gyfnod o bedair mlynedd bu'r rhieni'n brwydro am degwch a chwarae teg i'w plentyn. Y teimlad cynyddol oedd bod yr ysgol a'r awdurdod lleol wedi methu eu mab a hwythau dro ar ôl tro. Yn groes i bob egwyddor ac argyhoeddiad personol, penderfynodd y teulu dynnu'r plentyn o'r ffrwd Gymraeg er mwyn iddo gael mynediad at y gefnogaeth a'r ddarpariaeth arbenigol yr oedd ei angen arno, a hynny mewn darpariaeth cyfrwng Saesneg.

Achos C: Plentyn 5 oed rhannol fyddar (gwisgo teclynnau clyw) yn mynychu ysgol Gymraeg mewn sir yn y de ddwyrain. Ei fam yn dysgu Cymraeg ac aelod arall o'r teulu (chwaer) hefyd yn siarad Cymraeg. Cafwyd pwysau gan y sir i'r rhiant symud y plentyn i uned gydag arbenigedd clyw yn y sector cyfrwng Saesneg. Roedd y plentyn yn fodlon iawn ei fyd yn yr ysgol a'r rhiant yn awyddus iddo barhau yno trwy dderbyn cymorth 1:1. Roedd amgylchiadau bregus gan y rhiant dan sylw a chafwyd bygythiad y byddai'r gwasanaethau cymdeithasol yn cael eu galw os na fyddai'r rhiant yn cydymffurfio. Roedd yr ysgol Gymraeg wedi datgan parodrwydd i wneud eu gorau dros y plentyn ac i gefnogi'r rhiant hyd eithaf eu gallu. Gan nad oedd Uned Fyddar cyfrwng Cymraeg na therapyddion iaith yn medru gweithio trwy gyfrwng y Gymraeg yn yr ardal, roedd y Sir yn benderfynol mai symud i'r sector cyfrwng Saesneg oedd orau i'r plentyn. Yn ystod ei flwyddyn gyntaf yn yr ysgol roedd ganddo gefnogaeth cymhorthydd oedd yn medru arwyddo a llwyddodd i wneud cynnydd cadarnhaol. Gwnaeth yr ysgol gais am gyllid i ariannu cefnogaeth 1:1 ar gyfer y plentyn ond roedd y sir yn araf i ymateb ac yn amlwg yn anfodlon gweithredu'n gadarnhaol i'r perwyl hwnnw.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

Achos CH: Merch gydag Awtistiaeth wedi'i gydnabod mewn Datganiad AAA ac yn byw mewn sir yn ne ddwyrain Cymru. Mynychodd ysgol Gymraeg gyda'i dwy chwaer cyn i'r Sir benderfynu mai'r peth gorau er lles ei haddysg fyddai ei symud i ysgol arbennig cyfrwng Saesneg cyfagos. Does dim uned anghenion arbennig cyfrwng Cymraeg gan y Sir. Agwedd y Sir yw nad oes galw am ddarpariaeth o'r fath. Nid oedd y rhieni'n fodlon gyda'r cynnig hwnnw gan na fyddai'r ferch yn derbyn ei haddysg trwy gyfrwng y Gymraeg, yn unol â'u dymuniad hwy ac fel sydd wedi'i nodi yn ei Datganiad. Ymateb y sir oedd y byddai'n derbyn addysg gyda Chymraeg achlysurol ac mai hynny'n unig yr oedd rheidrwydd arnynt i'w gynnig. Nid oedd y teulu'n fodlon derbyn hynny, a chyflwynwyd cais i gyd-leoli'r ferch yn yr ysgol Gymraeg a'r ysgol arbenigol. Ateb y sir oedd na fyddai hynny'n bosib. Cyflwynodd y rhieni gais am 1:1 llawn-amser oedd yn medru siarad Cymraeg. Nid oedd y sir yn fodlon gyda'r awgrym, gadawyd y rhieni mewn limbo am 4 mis heb syniad beth fyddai'r penderfyniad terfynol, ond yn y pen draw daethpwyd i'r casgliad mai dyma'r unig ffordd ymlaen. Bu'r rhieni'n glir o'r cychwyn, gan ddatgan eu parodrwydd i fynd a'r achos i Dribiwnlys pe na byddai modd canfod datrysiad derbynol. Er iddynt gael lled-fuddugoliaeth, mae'r rhieni'n teimlo mai datrysiad dros dro sy'n gwneud y gorau o'r sefyllfa'n unig yw hyn. Addysg ddwyieithog mae'r plentyn yn ei dderbyn, sy'n dra gwahanol i'r hyn y mae'r teulu yn ei ddymuno. Mae'r teulu hefyd yn pryder'n fawr nad yw hyn yn gynaliadwy wrth i'r plentyn fynd yn hŷn a'i amrywiol anghenion ddwysháu.

2.7 Mae'r achosion uchod yn profi un peth sylfaenol; sef bod pob plentyn yn unigryw a phob achos yn wahanol. Serch hynny, rhaid cael gwaelodlin sy'n gosod yr egwyddor sylfaenol na ddylai dewis iaith fod yn ystyriaeth neu elfen sy'n arwain at ymdriniaeth anffafriol o'r plentyn. Mae'r achosion uchod yn amlygu'r angen dros gadarnhau hynny mewn deddfwriaeth ac unrhyw Reoliadau a / neu God Ymarfer sy'n cyd-fynd ag ef.

2.8 Cred RhAG bod angen gwrthdroi'r feddylfryd a'r arferiad adweithiol gan Awdurdodau Lleol ac i roi'r ernes arnynt i berchnogi rôl mwy rhagweithol, yn hytrach na'r sefyllfa arferol ble mae rhieni yn gorfod gofyn neu wthio'r broses. Rhaid chwyldroi'r modd y mae Awdurdodau Lleol yn cyflawni eu dyletswyddau tuag at blant gydag ADY. Rhaid i unrhyw drefn newydd gyflymu'r holl broses o'r eiliad y mae rhieni a/neu'r ysgol yn datgan pryder ac yna gwmpasu'r holl broses o gynllunio'r gefnogaeth a'r cymorth angenrheidiol. **Mae bywyd addysgol plentyn yn fyr ac un cyfle a geir i wneud gwahaniaeth.**

2.9 Mae cymal yn y Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg yn nodi fod pwerau eisioes ym meddiant Llywodraeth Cymru i weithredu ar hyn – ond unwaith eto mae angen cael canllawiau a thargedau pendant ar sut caiff y pwerau hyn eu defnyddio. Credwn fod angen i unrhyw Gôd Ymarfer newydd fanlyu ar sut y cyflawnir hynny.

2.10 Mae RhAG o'r farn bod angen gwneud awdit cyffredinol o'r ddarpariaeth fesul sir, a sicrhau bod cydweithio rhyngsirol yn cael ei hwyluso i roi tegwch i ddisgyblion sydd eisioes yn dioddef o anabledau neu anawsterau dysgu. Gallai'r cydweithio rhyngsirol hwn fod ar ffurf canolfannau rhagoriaeth rhanbarthol a fyddai'n cefnogi canolfannau lloeren.

2.11 Mae'n rhaid sicrhau bod darpariaeth arbenigol digonol ar gael trwy gyfrwng y Gymraeg a hynny ar draws y disgyblaethau, e.e. therapyddion iaith a lleferydd, seiciatreg, cymorth dyslecsia ac ati, ar sail statudol. Mae bylchau sylweddol yn y ddarpariaeth ar hyn o bryd yn

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

sgil diffyg ymarferwyr ac arbenigwyr proffesiynol cymwys sy'n medru gweithio trwy gyfrwng y Gymraeg. Credwn bod modd i'r ddeddfwriaeth sicrhau hynny a'r manylder angenrheidiol er mwyn cyflawni hynny ei osod yn y Cod Ymarfer.

2.12 Mae angen sicrhau hyfforddiant digonol, pwrpasol ac arbenigol, i gychwyn gyda chysiau hyfforddi athrawon a gweithwyr y meysydd o dan sylw. Rhaid hyfforddi a chefnogi athrawon yn fwy effeithiol ynglŷn â'r ffyrdd o adnabod anghenion, sut i ymyrryd yn ddigon buan a sut i gefnogi disgyblion yn yr hir-dymor. Rydym yn croesawu unrhyw ddatblygiadau fydd yn hwyluso penodi Cydlynedd ADY ymhob ysgol i arwain a goruchwyllo'r broses honno. Mae angen meithrin a datblygu arbenigedd yn y maes, ar lefel polisi ac yn ymarferol ar lawr y dosbarth - gan mai yno y gwneir y gwahaniaeth mwyaf. Byddai RhAG yn croesawu cyfleoedd i athrawon ddatblygu eu gwybodaeth a'u sgiliau yn y maes trwy ennill cymwysterau pellach. Rhaid creu'r amodau cywir er mwyn caniatáu i athrawon dosbarth fynychu cyrsiau arbennig sydd yn ddigon hwylus a rhesymol o ran costau. Rhaid sicrhau bod ysgolion yn medru rhyddhau staff i fynychu hefyd. Bydd hyn oll yn grymuso athrawon i allu ymdopi ac ymateb yn amserol a phriodol.

Felly cred RhAG bod angen:

- Awdit o'r ddarpariaeth bresennol.
- Cydweithio rhwng siroedd i ddarparu cydraddoldeb i ddisgyblion mewn addysg Gymraeg.
- Hyfforddiant pwrpasol i gynyddu'r gweithlu sy'n gallu cynnig gwasanaeth arbenigol i ddisgyblion ag anghenion ychwanegol.

2.13 Credwn bod yr agweddau canlynol yn allweddol er mwyn cyrraedd y nod ac er mwyn grymuso disgyblion, rhieni ac athrawon yn llawn. Rhaid wrth sicrhau bod y Gymraeg yn ganolog i'r trefniadau hyn. Dylai rhain fod yn ystyriaethau creiddiol i'r Cod Ymarfer.

- Sefydlu ymagweddiad rhyng-ddisgyblaethol ac amlasiantaethol o'r cychwyn cyntaf er mwyn cynllunio'r ddarpariaeth a monitro ac asesu cynnydd. Dylai hynny gynnwys swyddogion, arbenigwyr yr ALL ac ymarferwyr sy'n gweithio i'r Byrddau Iechyd. Dylid sicrhau bod unrhyw drefn newydd h.y. y Cynlluniau Datblygu Unigol yn gosod yr iaith Gymraeg yn ystyriaeth ganolog ymhob agwedd o gynllunio, cyflwyno ac adolygu'r ddarpariaeth. Dylai'r Cod Ymarfer nodi'n glir beth yw cynnwys y CDU, a bod dewis iaith a darpariaeth trwy gyfrwng y dewis iaith honno yn un o'r elfennau craidd.
- Mae angen cyfundrefn sy'n rhaedru negeseuon am anghenion ieithyddol ymysg ymarferwyr proffesiynol ac arbenigwyr yn y maes ar hyd yr holl ddisgyblaethau. Mae ganddynt rôl dylanwadol ac allweddol wrth wneud penderfyniadau ac mae angen iddynt feddu ar y wybodaeth a'r dystiolaeth angenrheidiol.
- Trefniadau pontio gwell rhwng cyfnodau cyn-ysgol, addysg statudol ac 16+ er mwyn sicrhau darpariaeth di-dor. Mae'n hanfodol bod lleoliadau blynyddoedd cynnar yn cael ystyriaeth ganolog dan unrhyw drefn newydd.
- Mae angen parchu a gweithredu ar ddyheadau a dymuniad rhieni. Mae llais y plentyn yn gwbl greiddiol yn hyn oll. Dyma ddylai lywio'r holl broses, yn hytrach nag argymhellion sy'n ymddangos yn llai trafferthus neu'n llai costus i'r awdurdod lleol.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

- Dylid sicrhau trefniadau ariannu clir, effeithiol ac effeithlon. Mae heriau ariannol yn aml yn rhwystr. Sut gaiff cyllid ADY ei ddyrannu i ysgolion? Mae angen edrych ar y modd y caiff unrhyw gymorth ei gyflwyno ar lawr y dosbarth, boed hynny'n gefnogaeth 1:1; cymorth i'r athro dosbarth ayb. Mae'n allweddol sicrhau bod ysgolion yn derbyn y lefel uchaf o gefnogaeth posib.
- Rhaid mynd i'r afael â'r diffyg deunydd ac adnoddau yn y maes, yn arbennig o safbwynt y Gymraeg; yn amlach na pheidio mae'r gost yn rhwystr i ysgolion hefyd. Mae angen gwneud defnydd arloesol a blaengar o dechnoleg er mwyn hwyluso'r dysgu ar lawr y dosbarth.
- Rhannu arfer dda ac arbenigedd rhwng ysgolion, yn draws-sirol a rhanbarthol. Mae RhAG yn ymwybodol o achosion lle mae disgyblion o amrywiol gefndiroedd ieithyddol WEDI llwyddo yn y sector cyfrwng Cymraeg. Mae angen rhannu'r profiadau hynny a lledaenu'r gwersi a ddysgwyd yn eang.
- Mae angen ymchwil eang yn y maes, yn arbennig o safbwynt caffael iaith mewn sefyllfaoedd ble mae cefndir ieithyddol gymysg ar yr aelwyd neu ddim Cymraeg o gwbl. Rhaid inni fod yn gweithredu ar sail tystiolaeth.
- Rhaid wrth gyfathrebu clir a chadarn er mwyn osgoi gelyniaethu rhieni. Mae angen cefnogi, darparu gwybodaeth a chyfeirio rhieni nad ydynt yn gwybod lle i droi am gyngor. Rhaid tynnu'r teulu cyfan ar y daith.
- Rhaid sicrhau bod teuluoedd unrhyw broses cwyno yn caniatáu i rieni gyflwyno cais am apêl a derbyn gwrandawriad trwy gyfrwng y Gymraeg, boed hynny ar lefel lleol neu mewn Tribiwnlys.

3. Sylwadau i gloi

3.1 Polisi cenedlaethol Llywodraeth Cymru yw cynyddu'r cyfleoedd i gael mynediad at addysg Gymraeg trwy ehangu'r ddarpariaeth. Wrth i addysg Gymraeg ehangu mae'n anochel y bydd achosion (yn arbennig iaith a lleferydd) yn dod yn fwyfwy cyffredin. Hefyd wrth inni ddysgu mwy am gyflyrau megis Awstistiaeth, bydd mwy o blant a phobl ifanc yn cael diagnosis. Mae'n sicr ddigon mai cynyddu fydd y niferoedd o deuluoedd a disgyblion fydd angen cymorth. O gofio bod y mwyafrif o ddisgyblion yn y sector cyfrwng Cymraeg yn hannu o gefndiroedd di-Gymraeg, ac fod twf addysg Gymraeg yn fwyafriol mewn ardaloedd mwy Seisnigedig, mae'n bryder sylfaenol, yn seiliedig ar y profiadau niferus sydd wedi dod i sylw RhAG, na fydd rhieni di-Gymraeg yn medru cael yr un cyfleoedd a thegwch i'w plant gael mynediad at Addysg Gymraeg. Mae hwn yn fater allweddol y dylid rhoi sylw dyledus iddo mewn unrhyw God Ymarfer newydd.

3.2 Mae'n ffaith anorfod, y bydd iaith yn her gydol oes i fwyafrif y plant a'r bobl ifanc sydd ag unrhyw fath o anhawster neu her addysgol, ond ni ddylai hynny olygu na ddylent gael y cyfle i ddysgu, profi a mwynhau'r iaith fel unrhyw un arall. Mae'n anochel hefyd na fydd pob plentyn yn datblygu ar yr un cyflymder ac y bydd rhai'n cymryd llawer mwy o amser i ddatblygu sgiliau ieithyddol, ond nid yw hynny'n reswm dros beidio a chyflwyno'r iaith iddynt. Yn hytrach cred RhAG fod hynny'n rheswm dros roi'r gefnogaeth uchaf posib i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

3.3 Rhaid gofyn, pa neges rydym am ei roi i rieni? Ydy sefyllfa lle caiff plant eu hatal rhag dysgu iaith oherwydd anabledd neu anhawster dysgu yn dderbyniol? Ydy hynny'n sicrhau cynhwysiant gwirioneddol? Mae diwygio'r deddfwriaeth a chyflwyno Cod Ymarfer newydd arfaethedig yn cynnig cyfle amhrisiadwy i unioni'r anghydraddoldeb presennol a rhoi cyfleoedd cyfartal i bob plentyn yng Nghymru ddysgu'r iaith Gymraeg.

Byddem yn croesawu cyfle i drafod y materion uchod mewn mwy o fanylder.

ALN186: ANHYSBYS

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn cydweld bod y term 'anghenion dysgu ychwanegol' yn fwy penodol na'r awgrym blaenorol, 'anghenion ychwanegol'. Yn derbyn efallai bod ystyrion negyddol ynghlwm wrth yr hen 'anghenion addysgol arbennig. Ond mae'r hen derm wedi ei ddiffinio'n dda, ac yn ddilys i beth mae'n ei ddisgrifio, ac mae wedi ei sefydlu'n dda trwy ddeddfwriaeth a chyfraith achos.

Bydd rhaid sicrhau diffiniadau clir o pwy sy'n cael eu hystyried fel dysgwyr ADY. Oes bwriad i ail-ddiffinio neu ychwanegu at y rhestr a gafwyd yn yr arweiniad Cefnogi a Chynorthywo Disgyblion (47/2006) ai peidio?

Bydd angen eglurder a gwahaniaethu llwyr rhwng y rhai efo anghenion dwys a chymhleth a'r sawl sydd yn dilyn rhaglen unigol ond mae ei anawsterau'n ysgafnach. Mae goblygiadau asesu a chynllunio yn fwy cymhleth a phellgyrhaeddol i ddysgwyr ag anghenion mwy dwys.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Er yn cymeradwyo'r egwyddor o sicrhau dilyniant a throsglwyddiad llyfn o blentynod i 25 nid ydym yn credu mai'r awdurdod addysg lleol ddylai ysgwyddo cyfrifodebau sicrhau cydylynedd a dilyniant darpariaeth mewn sefydliadau nad oes gan yr awdurdodau unrhyw reolaeth drostynt.

Sut bydd didoli adnoddau o geni hyd at 3 oed yn digwydd?Ar hyn o bryd nid oes gofyn statudol i addysg gynnig darpariaeth addysgol tan 3 oed. A fydd hyn yn newid ac os ydyw, pwy fydd yn ariannu? Ar hyn o bryd mae'r sector gyhoeddus yn cael ei wasgu i'r graddau bod cynghorau yn torri gwasanaethau anstatudol i'r asgwrn er mwyn cynnal rhai statudol e.e. unedau asesu AAA cyn ysgol anstatudol.

Os yw'r oed cyfrifoldeb goruchwyliol ar awdudodau lleol i godi i 25 bydd rhaid i'r adnoddau ynghlwm a hynny ddod i'r awdurdodau i'w rheoli. Mae'r oedran bresennol (18/19) yn adlewyrchu dod i oed fel oedolyn. Rhagwelwn bydd trafferthion mawr i ymestyn hyn yn llwyddiannus i 25 o ran sicrhau hunaniaeth pobl ifanc, boed yn rai gyda ADY ai peidio.

Sut bydd sicrhau cysondeb yn y defnydd o dermau a diffiniadau rhwng asiantaethau yn cael ei ddatrys? Bydd yn bendant angen sylw ac nid o fewn addysg yn unig. Ar hyn o bryd mae diffiniad 'anabledd dysgu' yn un cyffredin i wasanaethau cymdeithasol a iechyd, ac i golegau, er i ysgolion ac awdurdodau addysg symud oddiwrth hyn ers blynyddoedd.Bydd angen cysondeb rhwng y termau mae'r ysgolion a'r colegau a phartneriaid allweddol eraill yn eu defnyddio.bydd angen cytundeb cref rhyng-asiantaethol er mwyn sicrhau dealltwriaeth o 'drothwyon' mynediad at ddarpariaethau, a hynny'n ddealltwriaeth ddi-amwys i bawb, yn enwedig y cyhoedd.

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

- a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Legislative proposals for additional learning needs Welsh language Responses

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

- b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Bydd angen eglurder llwyr am sut a phwy y dylid llunio CDU, beth ddylai fod yn rhan ohono, a pwy sy'n gyfrifol am ddarparu a chyllido'r ddarpariaeth. Bydd angen sicrhau eglurder am y meini prawf llwyddiant, y deilliannau a dylai'r rheiny fod yn rhai meintiol.

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiynnir hyn yng ngoleuni'r ffaith bod pwysau llywodraeth ar awdurdodau i ddatganoli cymaint a phosib i ysgolion. Os mae cyfrifoldebau sicrhau monitro a chydymffurfiaeth yn disgyn ar awdurdodau bydd rhaid cael cydbwysedd priodol rhwng yr angen am adnoddau digonol i wireddu gofynion statudol, tra'n sicrhau bod datganoli adnoddau digonol i ysgolion i ddarparu.

Rydym yn hynod o siomedig nad yw'r hyn a gyflwynwyd yn mynd i'r afael a'r prif rwystredigaethau sy'n llesteirio llwyddiant y drefn bresennol.

Mae'r argymhellion yma'n cynnig dim gwelliant o gwbl i'r sefyllfa bresennol, na dim gorfodaeth ar bartneriaid i ddarparu gwasanaeth i blant a phobl ifanc yn unol a'r datganiadau presennol. Bydd y sefyllfa annerbyniol presennol yn parhau

ac ni welaf sut mae'r cynnig newydd yn gwella dim ar hynny. Mae'n anheg bod awdurdodau addysg yn cael eu dwyn i gyfrif am fethiannau iechyd ac asiantaethu eraill am beidio darparu yn unol a datganiadau dysgwyr, a bod disgwyl i ni 'sicrhau' bod eraill yn darparu heb roi y grym i ni fedru gorfodi hynny.

Cwestiwn 3 – Cod ymarfer newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai cod ymarfer newydd ar ADY gynnwys gofynion gorfodol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, byrddau iechyd lleol a'r tribiwnlys weithredu'n unol â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae'r Cod Ymarfer presennol wedi profi'n ddogfen ddefnyddiol. Ei wendid oedd nad oedd yn ddigon grymus yn statudol ac rydym yn croesawu'r ffaith y bydd y Cod Ymarfer newydd yn orfodol yn gyfreithiol.

Serch hynny, bydd sicrhau cysondeb ar draws y wlad a sicrhau hawliau cyfartal i blant ADY ble bynnag maent yn byw, yn anodd i'w wireddu.

Affraid dweud y bydd angen sicrhau'r adnoddau digonol i weithredu'r Cod Ymarfer newydd, a rheiny wedi'i clustnodi ar ei gyfer ddim wedi'i arall-gyfeirio i flaenoriaethau eraill gan gynghorau lleol.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrrff eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Nid yw 'gwneud pob ymdrech' yn ddigon da. Dylid sicrhau gorfodaeth neu diffiniad hollol glir o beth yw (a beth ddim yw!) 'gwneud pob ymdrech'. Rydym wedi hen arfer efo asiantaethau sy'n defnyddio 'within available resources' neu 'when possible' er mwyn osgoi buddsoddi adnoddau i gyfarfod ag anghenion plant.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Nid oes cynhwysedd na grym gan yr awdurdod i ddylanwadu ar hyn. Yn ofyn afresymol.

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

--

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytuno gyda'r egwyddor ond rhaid cael ISP llawer mwy agored rhwng asiantaethau na sy'n bodoli ar hyn o bryd er mwyn gwireddu hyn. Mae'r cymal 'cydweithredu a rhannu gwybodaeth' yn llawer rhy amwys. Bydd angen diffinaid clir o beth mae hyn yn gynnwys a'i peidio.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw ddulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Cyfuno cyllidebau lleol ar gyfer grwpiau penodol. Potiau i unigolion ar sail aseisadau traws-asiantaeth yn awgrym, er mwyn osgoi yr agwedd amddiffyn cyllidebau 'silo'fel ar hyn o bryd, o dan reolaeth gwasanaethau/asiantaethau gwahanol.

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Buaswn yn awgrymu ychwanegu hefyd cynlluniau megis Rhaglen Cymorth Bugeiliol i'r rhai sydd mewn perygl o gael eu gwahardd.

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae gan awdurdodau lleol weithdrefnau mewn lle i gynnig gwasanaeth datrys anghytundeb. A ddylid hyn fod yn cael ei gomisyntu a'i fonitro gan endid annibynol? Rydym yn croesawu'r cam i rieni ddefnyddio hyn cyn mynd i apêl.

- b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apêl i dribiwnlys?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Dylid sicrhau bod digon o gamau yn y broses yma sydd hefyd yn cynnwys cymedroli annibynol.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	-------------------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Bydd hyn yn cynyddu achosion yn aruthrol, ac yn gwastraffu adnoddau prin ar brosesau apel yn hytrach na'u cyfeirio at ddarparu'n briodol.

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Siomedig iawn yw darllen nad oes bwriad i sicrhau'r dannedd cyfreithiol i orfodi cydweithio a cyd-ddarparu effeithiol, a dal pob un o'r partneriaid/asiantaethau yn atebol i'r un graddau ac mae awdurdodau lleol yn cael eu dal i gyfrif.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddienw, ticiwch yma:

**ALN201: Elin Wyn
Dyfodol I'r iaith**

Cwestiwn 1 – Terminoleg newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai term newydd sef 'anghenion dysgu ychwanegol' (ADY) ganolbwyntio ar blant a phobl ifanc y mae arnynt angen cefnogaeth ychwanegol a/neu wahanol i ddysgu fel y gallant elwa i'r eithaf ar yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael iddynt?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae Dyfodol i'r iaith yn fudiad amhleidiol sy'n gweithredu er lles yr iaith Gymraeg. Nod y mudiad yw dylanwadu drwy ddulliau cyfansoddiadol ar sylwedd a chynnwys polisiâu cyhoeddus a deddfwriaeth er mwyn hybu twf a ffyniant y Gymraeg ym mhob maes polisi. Bydd yn gweithredu er budd Cymru a'i phobl, gan ennill cefnogaeth a pharch i'r iaith a sicrhau bod y Gymraeg yn fater byw ar yr agenda gwleidyddol.

Mae Dyfodol yn croesawu'r cyfle i ymateb i'r Papur Gwyn am Anghenion Dysgu Ychwanegol.

Rydym yn croesawu'r term newydd gan ei fod yn canolbwyntio ar anghenion dysgu ac hefyd yn debyg o achosi llai o stigma na'r term "addysg anghenion arbennig".

Serch hynny rydym yn nodi nad oes diffiniad clir o'r term - ar wahân i ddatgan y bydd pob plentyn sydd eisoes a datganiad, neu ar gweithrediad yn yr ysgol, neu gweithrediad ychwanegol yn yr ysgol, yn cael eu cwmpasu o dan y diffiniad newydd. Byddem yn croesawu gweld diffiniad clir sydd yn sicrhau nad yw disgyblion sydd eisoes yn gymwys i gael cymorth yn cael eu hepgor.

- b) A ydych yn cytuno y dylai'r system newydd gynnwys plant a phobl ifanc o'u geni hyd at 25 mlwydd oed? Os ydych, pa oblygiadau y dylem eu hystyried o safbwynt y gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm wrth asesu a darparu'r gefnogaeth honno?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn croesawu'r bwriad i gwmpasu plant a phobl ifanc o 0-25 oed yn y drefn newydd. Mae plant a phobl ifanc sydd ag ADY angen cefnogaeth drwy gydol y cyfnod hwn, ac mae ymestyn y cyfnod i 25 oed yn sicrhau bod pobl ifanc sydd ag ADY yn cael hawl i gefnogaeth mewn addysg bellach.

Serch hynny, cred Dyfodol i'r iaith mai'r flaenoriaeth yw sicrhau gweithlu arbenigol addas i fedru asesu a darparu'r gefnogaeth sydd ei angen. Ar hyn o bryd mae hi'n anodd sicrhau digon o weithwyr sy'n medru darparu cefnogaeth yn y Gymraeg mewn nifer o feysydd, e.e. seicolegwyr addysg sy'n gallu gweithio yn y Gymraeg; athrawon i'r byddar; athrawon i'r rhai a nam ar eu golwg. O ehangu y ddarpariaeth hyd at 25 fe fydd yn anos byth sicrhau cefnogaeth addas a bwrpasol yn y Gymraeg.

Rydym yn deall bod Llywodraeth Cymru wrthi ar hyn o bryd yn cynnal asesiad o Ddatblygiad y Gweithlu Arbenigol o ran Anghenion Dysgu Ychwanegol. Rydym yn argymhell yn gryf bod yr asesiad hwn yn mynd i'r afael a'r prinder dybryd o ran gweithlu a sgiliau Cymraeg. Rydym hefyd yn argymhell bod y Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn cyd-weithio gyda'r Llywodraeth i adnabod lle mae prinder a diffyg o ran gweithlu ADY sy'n medru'r Gymraeg a mynd ati i ddarparu'r cyrsiau anghenrheidiol yn y Gymraeg.

Gan bod prinder arbenigedd yn y Gymraeg dylai'r Llywodraeth ystyried cynnig cymhelliant ariannol i athrawon a darlithwyr i ddatblygu sgiliau ac ail-hyfforddi er mwyn medru darparu cefnogaeth i blant a phobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol.

Cwestiwn 2 – Cynlluniau datblygu unigol (CDU)

a) A ydych yn cytuno y dylai pob plentyn a pherson ifanc sydd ag ADY fod â'r hawl i CDU sy'n nodi'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y cytunwyd arni ar eu cyfer?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

b) A ydych yn cytuno y dylai CDU ddisodli asesiad statudol a datganiadau AAA, asesiadau ar gyfer dysgwyr dros 16 oed (o dan adran 140 o Ddeddf Dysgu a Sgiliau 2000) a chynlluniau anstatudol gan gynnwys cynlluniau addysg unigol o dan Gweithredu gan yr Ysgol a Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Mae Dyfodol yn cytuno gyda'r argymelliad hwn gan bod potensial i'r CDU sicrhau gwell dilyniant rhwng cyfnodau allweddol, e.e. o cyn-ysgol i ysgol gynradd; o'r cynradd i'r uwchradd ac o'r uwchradd i ôl-16.

Credwn hefyd ei bod yn gwbl hanfodol bod unrhyw asesiad o angen sydd ynghlwm a'r CDU yn rhoi ystyriaeth flaenllaw i anghenion iaith y plentyn/person ifanc. Dylid ystyried ym mha iaith y ddylai'r gefnogaeth gael ei darparu ar sail angen y plentyn/person ifanc nid ar sail pa gefnogaeth sydd ar gael. Os yw'r drefn newydd yn mynd i fod yn wirioneddol yn seileidig ar angen y person mae anghenion ieithyddol yn greiddiol i sicrhau cefnogaeth bwrpasol.

Ym marn Dyfodol mae angen cymal ar wyneb y mesur fydd yn sicrhau hawl i gefnogaeth anghenion dysgu ychwanegol yn y Gymraeg. Mae cynsail eisoes wedi'i osod yn y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol, sy'n rhoi hawl i asesiad a chefnogaeth yn y Gymraeg.

- c) A ydych yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU ar gyfer plant a phobl ifanc rhwng 0 a 25 oed sydd ag ADY ac am sicrhau bod y ddarpariaeth y cytunwyd arni yn y CDU yn cael ei darparu a'i hadolygu?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn cytuno mai awdurdodau lleol ddylai fod yn bennaf gyfrifol am baratoi CDU, ond yn ymarferol mae'n siwr y bydd cryn dipyn o'r gwaith yn cael ei ddirpwyo i ysgolion a cholegau. Bydd angen eglurder yn y Cod Ymarfer parthed sut yn union y bydd y dirprwyo yn digwydd a pha unigolyn fydd yn gyfrifol am lywio proses creu CDU.

Credwn ei bod yn holl-bwysig bod y plentyn a'r teulu yn gallu ymwneud a'r broses o baratoi CDU yn y Gymraeg heb orfod gofyn am hynny h.y. bod yna gynnig rhagweithiol i'r teulu i ymwneud a llunio ac adolygu CDU yn y Gymraeg.

Dylai fod un templed cyffredin rhwng awdurdodau lleol ar gyfer y CDU a dylai'r CDU fod yn trosglwyddadwy rhwng awdurdodau lleol. Mae angen esboniad clir o anghenion cefnogaeth y plentyn yn y CDU.

Nodwn bod rhestr o wybodaeth allweddol ddylai fod yn y CDU yn mynd i gael ei gynnwys ar wyneb y Bil. Awgrymwyn y dylai'r CDU gynnwys yr adrannau canlynol:

- Adran yn disgrifio anghenion y plentyn
- Adran yn disgrifio beth sydd angen ei ddarparu i gwrdd a'r anghenion hynny a pwy fydd yn darparu
- Adran ar ddeilliannau, targedau a chyrhaeddiadau'r plentyn
- Adran ar gynllunio dilyniant
- Adran ar ba iaith y dylid darparu'r gefnogaeth ynddi
- Adran am leoliad a threfniadau teithio

Cwestiwn 3 – Cod ymarfer newydd

- a) A ydych yn cytuno y dylai cod ymarfer newydd ar ADY gynnwys gofynion gorfodol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion, sefydliadau addysg bellach, byrddau iechyd lleol a'r tribiwnlys weithredu'n unol â hwy?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Credwn bod rhaid cynnwys nifer o elfennau gorfodol parthed y Gymraeg yn y Cod Ymarfer. Mae rhain yn cynnwys:

- hawl y plant/pobl ifanc a'u teuluoedd i gael trafod y CDU yn y Gymraeg, ar unrhyw adeg yn y broses (llunio, adolygu ac ati);
- hawl i ddarpariaeth arbenigol cyfrwng Cymraeg (0-25 oed) a sicrhau dilyniant ieithyddol;
- hawl i wneud a gwrando apêl yn y Gymraeg (drwy brosesau lleol a gerbron y Tribiwnlys)

- darpariaethau ynghylch y Gymraeg mewn perthynas â chydweithio aml-asiantaeth
- darpariaethau ar gyfer cynllunio'r gweithlu i sicrhau cyflenwad digonol o arbenigwyr sy'n siarad Cymraeg
- eiriolaeth annibynnol yn y Gymraeg

Rydym yn bryderus nad yw ymarferwyr blynyddoedd cynnar yn cael eu cynnwys o ran cydymffurfio a gofynion gorfodol y Cod Ymarfer. Rydym yn synnu hefyd nad oes unrhyw gyfeiriad at raglen "Dechrau'n Deg" yn y ddogfen. Mae'r blynyddoedd cynnar yn gyfnod allweddol i blentyn o ran datblygu sgiliau iaith, cyfathrebu a siarad. Mae'n hanfodol bod y Gymraeg yn cael ei hystyried yng nghyswllt darpariaethau anghenion dysgu ychwanegol i'r cyfnod oedran cyn-ysgol.

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

Er mwyn sicrhau bod awdurdodau yn cydymffurfio a'r Cod Ymarfer fe fydd rhaid wrth drefn gadarn o gasglu data am gyrhaeddiad disgyblion ag ADY mewn pob sefydliad addysg. Dylai'r data hwn hefyd gynnwys manylion am ddarpariaethau yn y Gymraeg ac a oes unrhyw achosion o FETHU darparu cefnogaeth yn y Gymraeg. Awgrymw'n bod Estyn yn cael pŵer i arolygu darpariaethau awdurdodau lleol o ran ADY a'u cydymffurfiaeth a'r Cod Ymarfer

b) A ydych yn cytuno y dylai'r cod ymarfer gynnwys canllawiau ar gyfer unrhyw gyrff eraill, fel sefydliadau'r trydydd sector neu ddarparwyr eraill addysg a hyfforddiant?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Cwestiwn 4 – Sicrhau darpariaeth

A ydych yn cytuno y dylai sefydliadau addysg bellach gael eu cynnwys ar y cyd ag ysgolion, meithrinfeydd a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion fel sefydliadau y mae'n rhaid iddynt 'wneud pob ymdrech' i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y gelwir amdani mewn CDU?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Teimlwn nad yw'r term "gwneud pob ymdrech" yn ddigonol. Hoffem weld DYLETSWYDD ar gyrff i sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol sydd ei angen mewn CDU, a DYLETSWYDD i ddarparu'r gefnogaeth honno yn y Gymraeg, os mai dyna yw angen y plentyn.

Cwestiwn 5 – Sicrhau darpariaeth arbenigol ar gyfer pobl ifanc

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol fod yn gyfrifol am sicrhau darpariaeth addysg arbenigol ar gyfer dysgwyr ôl-16 y tu allan i'r sector addysg bellach lle y mae'r CDU yn nodi bod hyn yn angenrheidiol er mwyn bodloni ADY person ifanc?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytunwn a hyn ond mae'n hanfodol bod dilyniant o ran cefnogaeth yn y Gymraeg. Ar hyn o bryd mae'n anodd iawn sicrhau cefnogaeth yn y Gymraeg ar gyfer dysgwyr ôl-16. Rydym yn argymhell bod trefn arolygu Estyn mewn awdurdodau lleol a sefydliadau addysg bellach yn cynnwys asesu sut mae'r cyrff yn darparu cefnogaeth ADY yn y Gymraeg, gan gynnwys casglu data am unrhyw achosion lle methwyd darparu'r gefnogaeth angenrheidiol yn y Gymraeg.

Cwestiwn 6 – Lleoli mewn ysgolion annibynnol

A ydych yn cytuno y dylai awdurdodau lleol gael eu gwahardd rhag lleoli plentyn neu berson ifanc mewn ysgol annibynnol nad yw wedi'i chofrestru i ddarparu'r math o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y CDU?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 7 – Dull amlasiantaeth o gynllunio a chyflenwi

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol a sefydliadau addysg bellach gydweithredu a rhannu gwybodaeth wrth asesu, cynllunio a chyflenwi cefnogaeth er mwyn bodloni ADY?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Rydym yn croesawu'r gofyniad ar awdurdodau lleol, byrddau iechyd a sefydliadau addysg bellach i gydweithredu a rhannu gwybodaeth. Yn rhy aml mae teuluoedd yn rhwystredig gyda'r oedi a'r diffyg cyd-weithio rhwng asiantaethau.

Rhwystredigaeth arall i blant/pobl ifanc a theuluoedd, sy'n dymuno cynnal y broses yn y Gymraeg, yw bod cyd-weithio aml-asiantaeth yn golygu newid cyfrwng iaith, a bod popeth yn digwydd yn Saesneg. Mae'r Byrddau Iechyd yn arbennig yn dueddol o fynnu derbyn pob dogfennaeth yn Saesneg, neu'n bygwth y bydd oedi yn y broses i ganiatáu am gyfieithu os mynnir cyflwyno/derbyn dogfennaeth Gymraeg. Ni ddylai hyn ddigwydd yng ngoleuni strategaeth y Gymraeg mewn Iechyd a Gofal "Mwy Na Geiriau" Llywodraeth Cymru.

Mae'r math hon o gyfundrefn yn gwbl annerbynniol i rieni sy'n cael eu gorfodi i ddewis rhwng derbyn gwasanaeth prydlon ar gyfer eu plant ar y naill law, neu wasanaeth Gymraeg ar y llall - sydd ddim yn ddewis o gwbl mewn gwirionedd. Mae'r holl broses bresennol yn creu anghymhelliad cryf iawn, a rhwystrau, rhag defnyddio'r Gymraeg.

Felly, yn ogystal a rhoi dyletswydd ar y cyrff hyn i gydweithredu a rhannu gwybodaeth, byddai Dyfodol eisiau gweld cymal ar wyneb y Bil yn rhoi dyletswydd ar y cyrff hyn i gyflawni'r gwaith yn y Gymraeg, os mai dyna yw dewis y plant/pobl ifanc a rhieni. Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn cyflwyno trefn o safonau ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru. Mewn egwyddor dylai'r cyrff hyn, felly, fod yn darparu gwasanaethau yn y Gymraeg. Ond nid oes darpariaeth yn y Mesur hwnnw i fynnu bod cyrff sy'n cyd-weithio, neu yn gweithio mewn partneriaeth, yn darparu gwasanaethau yn y Gymraeg. Mae hyn yn wendid allai gael ei gywiro yn y Bil ADY.

- b) Yn ogystal â defnyddio'r cod ymarfer i ddarparu canllawiau, a oes unrhyw dulliau eraill o atgyfnerthu gwaith partneriaeth amlasiantaeth?

Sylwadau ategol

Credwn y dylid cael trefn annibynnol o graffu ar waith aml-asiantaeth a sut mae'r drefn ariannu ar y cyd yn gweithio. Gellid sefydlu panel o arolygwyr annibynnol allai archwilio penderfyniadau ar hap. Rhan o swyddogaeth y panel o arolygwyr annibynnol fydd archwilio dulliau gweithredu y partneriaid o safbwynt darpariaethau yn y Gymraeg.

Cwestiwn 8 – Cefnogi plant sy'n derbyn gofal:

A ydych yn cytuno y dylai CDU allu disodli cynlluniau addysg personol ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol neu gyflawni'r un swyddogaeth â hwy?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
--------	--------------------------	-----------	--------------------------	---------------------------------	--------------------------

Sylwadau ategol

Cwestiwn 9 – Datrys anghydfodau'n gynnar

- a) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu trefniadau ar gyfer datrys anghytundebau?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
--------	-------------------------------------	-----------	--------------------------	---------------------------------	--------------------------

Cynigion deddfwriaethol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol ymatebion iaith Gymraeg

Sylwadau ategol

Cytunwn bod sefydlu trefn gwynion yn beth da ond rhaid wrth sicrwydd y bydd modd i blant/pobl ifanc a rhieni ymwneud a'r drefn gwynion yn y Gymraeg

b) A ydych yn cytuno y dylai fod yn ofynnol i ddefnyddio'r prosesau cwynion lleol priodol cyn cyflwyno apêl i dribiwnlys?

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒
---------------	--------------------------	------------------	--------------------------	--	-------------------------------------

Sylwadau ategol

Er ein bod yn cytuno mewn egwyddor y dylid defnyddio proses gwynion leol cyn mynd i dribiwnlys, ofnwn y gallai hyn fod yn dacteg gan awdurdodau lleol i oedi wrth ddarparu ar gyfer anghenion plentyn. Rhaid wrth amserlen bendant i gwblhau y drefn gwynion a dylai bod hawl gan bob plentyn/person ifanc neu riant i ddechrau ar broses apêl i dribiwnlys unrhyw bryd cyn diwedd y broses gwynion leol. Dylai'r amserlen honno gael ei llywio gan anghenion y plentyn, nid gan anghenion y gweithwyr proffesiynol ynghlwm a'r achos. Gall tri mis ymddangos yn gyfnod derbynniol i weithiwr proffesiynol ond i blentyn ag ADY mae'n dymor cyfan o fethu cael y gefnogaeth sydd ei angen.

Rydym hefyd yn argymhell y dylai pob awdurdod lleol adrodd yn flynyddol i Lywodraeth Cymru ar nifer a natur y cwynion, gan gyfeirio yn benodol at gwynion parthed darpariaeth neu ddiffyg darpariaeth yn y Gymraeg. Byddai hyn

yn fodd i Lywodraeth Cymru adnabod unrhyw broblemau cyffredin gyda'r drefn newydd.

Cwestiwn 10 – Estyn yr hawl i apelio

A ydych yn cytuno â'n cynigion o safbwynt estyn hawliau i apelio i dribiwnlys (gweler cynigion 19, 20 a 21)?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐
---------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	--	--------------------------

Sylwadau ategol

Cytunwn a hyn ond rhaid wrth sicrwydd y bydd gan bob un sydd yn apelio yr hawl i wneud a gwrando apêl yn y Gymraeg.
Rydym hefyd yn dymuno gweld y Tribiwnlys yn cael grym i fynnu iawn pan fo corff yn gwrthod cydymffurfio a phenderfyniad y Tribiwnlys

Cwestiwn 11

Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi faterion perthnasol nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Mae Dyfodol i'r iaith yn siomedig tu hwnt mai prin yw'r cyfeiriad at y Gymraeg yn y Papur Gwyn. Rydym wedi awgrymu sawl man lle dylai'r Gymraeg fod yn ystyriaeth a hefyd lle dylid cynnwys cymalau parthed y Gymraeg ar wyneb y Bil.

Mae maes addysg arbennig yn y Gymraeg yn un sydd wedi achosi pryder ers blynyddoedd maith. Yn achos plant ag anghenion dwys prin iawn yw'r ddarpariaeth mewn ysgolion arbennig y tu allan i Wynedd, ac felly mewn nifer o achosion mae rhieni wedi gorfod dewis rhwng addysg Gymraeg ac addysg arbennig. Mewn sawl ardal nid oes darpariaeth arbenigol ar gael yn y Gymraeg, ac mae hyn yn creu anghyfartaledd. Un enghraifft yw cefnogaeth i blant byddar. Mae ystadegau diweddar gan y Consortiwm Ymchwil i Addysg Fyddar yn dangos mai dim ond 9 o'r 16 o wasanaethau nam byddardod yng Nghymru sy'n gallu darparu cefnogaeth Athro i'r Byddar peripatetig yn y Gymraeg. Dim ond 3 gwasanaeth oedd yn gallu cynnig cefnogaeth cynorthwydd dysgu a gweithiwr cyfathrebu yn y Gymraeg i blant byddar. Mae achosion wedi dod i'n sylw o rieni yn cael eu cynghori i anfon i plentyn i ysgol cyfrwng Saesneg er mwyn cael y gefnogaeth bwrpasol. Mae sefyllfa fel hyn yn gwbl annerbynniol ac yn groes i hawliau'r plentyn o dan Gonfensiwn y Genhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, sydd yn i fod yn greiddiol i holl waith Llywodraeth Cymru.

Byddai Dyfodol yn croesawu cyfle i drafod anghenion o ran Gymraeg ac ADY, yn enwedig gofynion y Cod Ymarfer, gyda Llywodraeth Cymru yn y misoedd sydd i ddod.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngrwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddiennw, ticiwch yma:

ALN206: Cwmdeithas yr Iaith Gymraeg

1. Cyflwyniad

1.1 Credwn y dylai'r Gymraeg fod yn ystyriaeth greiddiol wedi'i chynnwys ar wyneb y Bil ac yna'i raeadru trwy'r holl ddeddfwriaeth ac unrhyw reoliadau neu godau ymarfer newydd.

1.2 Nid yw'r Papur Gwyn yn talu sylw dyledus o bell ffordd i rôl y Gymraeg yn y broses arfaethedig. Mae'r cyfeiriad at y Strategaeth Addysg Cyfrwng Gymraeg, yn bwysig ond yn annigonol am fod pwyntiau'n codi ynghylch nid yn unig yr hawl i ddarpariaeth arbenigol drwy gyfrwng y Gymraeg, ond yn ogystal, yr hawl i dderbyn y gwasanaeth gyfan drwy'r Gymraeg.

1.3 Dywed Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 na ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Felly ar y sail honno'n unig, ni ddylai darparu neu weinyddu'r broses yn y Gymraeg olygu gwasanaeth israddol mewn unrhyw ffordd. Bydd llawer o'r cyrff a sefydliadau dan sylw yn dod dan drefn Safonau'r Gymraeg yn fuan, felly mi fydd gofyniadau statudol arnynt gofyniadau y dylid cyfeirio atynt yn y Cod Ymarfer.

1.4 Teimlwn y byddai deddfu ym maes Anghenion Dysgu Ychwanegol heb gyfeirio at yr angen i gymryd i ystyriaeth anghenion a dewisiadau ieithyddol y plant/pobl ifanc bregus hyn yn gam gwag iawn.

1.5 Cred Cymdeithas yr Iaith yn gryf y dylid rhoi hawl i ddarpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg ar wyneb y Mesur arfaethedig. Yn ogystal, mae angen eglurder yn y Cod Ymarfer ynghylch gofynion statudol mewn perthynas â'r Gymraeg gan gynnwys yr hawl i drafod y broses yn y Gymraeg, a'r hawl i wneud apêl yn y Gymraeg. Dylai unrhyw ganllawiau amlinellu'r hyn a ddisgwylir o ran arfer da mewn perthynas â'r Gymraeg.

2. Sylwadau Cyffredinol

2.1 Credwn fod cyfrifoldeb ar Lywodraeth Cymru i sicrhau'r ddarpariaeth drwy gyfrwng y Gymraeg ac bod hawl gan blant, pobl ifanc a theuluoedd dderbyn y ddarpariaeth yn y Gymraeg yn ddirwystr.

2.2. Credwn y dylai fod hawl gan blant, pobl ifanc a theuluoedd ymwneud â'r broses drwy gyfrwng y Gymraeg, sef yr agwedd gweinyddu, gan gynnwys yng nghyddestun Gweithio amlasiantaeth.

2.3 Credwn fod angen i'r hawliau ieithyddol hyn fod ar wyneb y Mesur

2.4 Credwn fod cymryd camau'n ddioed i gynllunio ac i hyfforddi'r gweithlu yn gwbl hanfodol er mwyn cyflawni'r uchod.

3. Pwyntiau Penodol

3.1 Croesawn bwyslais y ddogfen ar fynd i'r afael ag effaith tloidi ar gyrhaeddiad addysgol.

3.2 Wrth ystyried adolygiad o'r Cwricwlwm Cenedlaethol, dylai'r Bil adlewychu'r datganiad polisi diweddar canlynol gan y Prif Weinidog "Bwrw Ymlaen":
"Rydym hefyd wedi datgan yn glir bod rhaid i'r system gyfredol o addysgu a dysgu Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg newid. Mae'r Gymraeg yn rhan gwerthfawr o'n hunaniaeth a'n diwylliant, ac mae'n bwysig bod holl ddisgyblion Cymru – p'un a ydynt yn mynd i ysgol cyfrwng Cymraeg neu ysgol cyfrwng Saesneg – yn cael cefnogaeth i siarad y Gymraeg yn hyderus." – Prif Weinidog Cymru, 'Bwrw Mlaen', Mehefin 17, 2014

Felly dylai'r Llywodraeth gydnabod bod "creu system addysg gynhwysol sy'n cefnogi ein holl ddysgwyr i gyflawni hyd eithaf eu gallu" yn cynnwys y Gymraeg yn ogystal ag ieithoedd eraill.

3.3 Ar dudalen 14, nodir pwysigrwydd cynllunio a datblygu'r gweithlu fel rhan o adolygiad sgiliau'r gweithlu addysg cyffredinol dylid nodi yr anghenion am siaradwyr Cymraeg.

4. Diweddsglo

4.1 Yn sgil datganiad y Prif Weindog yn y ddogfen "Bwrw Ymlaen", polisi cenedlaethol Llywodraeth Cymru yw sicrhau "*bod holl ddisgyblion Cymru ... [yn] siarad y Gymraeg yn hyderus*". Wrth i addysg cyfrwng Cymraeg ddod yn norm i'r rhan fwyaf o blant yn y wlad, mae'n anochel y bydd achosion (yn arbennig iaith a lleferydd) yn dod yn fwyfwy cyffredin.

Felly, mae rhaid i'r ddeddfwriaeth gynradd yn ogystal ag unrhyw godau ymarfer adlewyrchu bwriad y Llywodraeth.